

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 03/2011

marec 2011

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 31. 03. 2011

Politbarometer, marec 2011

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 21. do 23. marca 2011

Longitudinalni projekt Politbarometer, ki poteka nepretrgoma od januarja 1995, v obdobju od januarja 2006 do jeseni 2010 ni bil financiran. Od 1. 10. 2010 dalje poteka na osnovi pogodbe o financiranju Ciljnih raziskovalnih programov Vlade Republike Slovenije. V novem projektne okviru bo raziskava potekala naslednja tri leta, do oktobra 2013.

Politbarometer marec 2011 je potekal v dneh od 21. do 23. marca 2011; na osnovi vzorca telefonskih naročnikov smo zajeli 956 polnoletnih oseb, prebivalcev Republike Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorec je potekalo iz vzorčne baze (BN=3520), ki je bila izčrpana do 26%. Telefonske intervjuje Politbarometra 03/11 je izvajalo 28 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bil 11,5 minute, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 400 ur.

Zasnovo vprašalnika PB03/11, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija (nosilec projekta), Živa Broder, univ. dipl. soc., Rebeka Falle, univ. dipl. soc., mag. Tina Vovk in Ivi Kecman, tajnica Centra.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

V prilogi poročila dodajamo tabelarno gradivo, ki kaže na povezanosti med izraženimi stališči anketirancev ter njihovimi statusnimi oziroma socialno-demografskimi značilnostmi. Tako v analizo vključujemo poleg spola, starosti in izobrazbe, še poklic oz. zaposlitveni status, tip naselja in regionalno pripadnost respondentov. V analizo vključujemo tudi variable, ki kažejo nazorsko in strankarsko opredeljenost respondentov: vernost, opredelitev na t. i. levo-desni lestvici in strankarsko opredeljenost, ki jo zajemamo s pomočjo indeksa strankarskih preferenc. Indeks strankarskih preferenc je vsota opredelitev za stranke, zajetih z vprašanjema "Katero stranko bi volili?" in "Katera stranka vam je najbližja?". V analizo vključujemo preference le za stranke, ki zberejo 5% in več preferentov.

Prikazi in analize podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.¹

---

¹ Utemeljitev in opis postopka obteževanja je podan v dokumentu: Kurdija Slavko, Štebe Janez: "Oblikovanje vzorčnih uteži za telefonsko anketo Politbarometer", objavljenem v Politbarometru PB3/97.

KAZALO

VTISI IN POVZETKI

1.0 KAZALCI SPLOŠNEGA (NE-)ZADOVOLJSTVA

1.1 Sreča in zadovoljstvo z življenjem

1.2 Ne-zadovoljstvo z materialnimi razmerami

1.3 Skrb glede izgube zaposlitve

1.4 Ne-zadovoljstvo z demokracijo

1.5 Ne-zadovoljstva: strnjen prikaz

2.0 PODPORA VLADI

2.1 Ne-podpora vladi v marcu in bližnje primerjave

2.2 Medčasovne primerjave – retrospektiva

2.3 Ali naj vlada še naprej vlada?

2.4 Indeks odnosa do vlade

3.0 OCENA USPEŠNOSTI DELOVANJA OSREDNJIH DRŽAVNIH ORGANOV

4.0 ZAUPANJE V INSTITUCIJE SISTEMA

4.1 Ne-zaupanje v osrednje državne in družbene institucije: aktualna meritev in bližnje primerjave

4.2 Medčasovne primerjave

4.3 Zaupanje: evro, Banka Slovenije

4.4 Izražanje zaupanja v nadzorne institucije sistema

5.0 STRANKARSKA OPREDELJEVANJA

5.1 Retrospektiva: volilna ravnanja 2008

5.2 Pripravljenost udeležiti se volitev

5.3 Za katero stranko bi volili – presek in retrospektiva?

5.4 Strankarske preference – preseki in bližnje primerjave

5.5 Trdnost preferenčnega opredeljevanja in strukturne značilnosti

5.6 Preferenčno opredeljevanje skozi čas

5.7 Levo-desno samoopredeljevanje

5.8 Strankarska iskanja

6.0 AKTUALNA VPRAŠANJA

6.1 Ali so v Sloveniji potrebne reforme?

6.2 Vprašanja ob referendumu o Zakonu o malem delu (ZMD)

6.3 Pogledi na pokojninsko reformo

6.4 Analitični prikazi

VTISI IN POVZETKI

Tokratna meritev zajema čas iz konca lanskega v sredino marca letošnjega leta, torej obdobje, ki ga označujejo: pospešen potek razpadanja podjetij na področju gradbeništva, povečevanje deleža nezaposlenih, še ne skončan potek reševanja bank, zaostrovanje razmerij med socialnimi partnerji ob konceptih zakona o malem delu in zakona o pokojninski reformi, sprožanja preiskav in procesov zoper t.i. tajkune, procesov v zadevi Patria, oživljanje afere o prodaji orožja, ponarejanja dokumentov, pa tudi znaki razpadanja in ponovnega vzpostavljanja koalicijskih razmerij itd.

Pregled in analiza marčne meritve pokaže:

- Zaostrovanje kritičnosti presoje in pogledov ljudi na delovanje političnih institucij in še posebej politikov. To se kaže v nizki ravni zaupanja v politične institucije, v upadu podpore vladi ter v izražanju nezadovoljstva s stanjem demokracije v Sloveniji.
- Zaostreno kritičnost, ki se izraža v upadu deleža podpori vladi, deloma ublažijo odgovori na vprašanje »V zvezi z nadaljnjim delovanjem vlade se oblikujejo različna stališča. Katero od teh je za vas najbolj sprejemljivo: (1) Vlada naj bolj odgovorno opravlja delo do konca svojega mandata; (2) Predsednik Vlade Borut Pahor naj odstopi in oblikuje naj se nova vlada; (3) Državni zbor naj se razpusti in razpišejo naj se predčasne volitve; (4) neopredeljeni.« Odgovori so prikazani v poročilu. Na osnovi analize pa lahko povzamemo, da petina vseh (18 %) vlado odločno podpira, dodatna tretjina pa vlade sicer ne podpira, vendar izreka stališče, »da naj vlada bolj odgovorno deluje do konca mandata«. Toleranca do vlade je torej višja kot bi lahko sklepali zgolj na osnovi izrekanja podpore / nepodpore. Pri tem seveda ne kaže zanemariti, da je netolerantnih nepodpornikov skoraj dve petini (38 %!).
- Osebno doživljanje pa kljub izrazom krize, pretežnem odklanjanju vsega političnega ostaja nedotaknjeno. To se kaže v izražanju zadovoljstva z življenjem na sploh, v izpovedovanju osebne sreče pa tudi v ocenjevanju materialnih pogojev preživetja družin. V vseh teh presekih ne opazimo negativnih, prej rahle pozitivne premike in vrednotenje.
- Odmik iz prostora politike se dosledno izraža v večjem odklanjanju političnih strank oz. v nepripravljenosti za opredeljevanje do njih. Pripravljenost »udeležiti se volitev« je izrazito nizka, navajanje strank, za katere »bi volili« je v izraziti oseki; le slaba tretjina vseh navede »bi volil« stranko in le polovica vseh skupaj izraža »preference« do kake stranke. Pri tem pa vendarle opazimo, da prevladujoča kritičnost do politike ne gre v prid, prej na škodo, »največji« opozicijski stranki, »največja« koalicijska stranka pa tudi nekatere najmanjše v teh razmerah celo pridobivajo.

Aktualen vidik tokratne meritve zadeva zakon o malem delu. Pregled rezultatov povpraševanja pokaže, da dve petini (39 %) vseh napoveduje »zagotovo« in ena sedmina »verjetno« (15 %) udeležbo na bližnjem referendumu o zakonu o malem delu. Dalje, da se

slaba tretjina (31 %) odloča k pritrditvi in prav tako slaba tretjina (32 %) k zavrnitvi zakona. In naprej, da sta dve tretjini vseh (64 %) trdno odločeni, da bosta tako ravnali. Opravili smo preizkus povezav med opredeljenostjo, udeležbo in trdnostjo odločitve. Na osnovi odgovorov, ki smo jih dobili v dneh od 21. do 23. marca 2011 – in torej ne gre za napoved, temveč za presek razpoloženja – lahko povzamemo, da je javnost ob referendumskem vprašanju razdvojena. Ko razmerja »za« in »proti« zakonu omejimo le na skupino respondentov, ki je trdno odločena, in ki navaja, da se bo referenduma »zagotovo« ali »verjetno« udeležila, se pokaže razmerje, ki gre v prid pritrditvi zakonu (53,9 % »za« / 46,1 % »proti«). Povzamemo lahko, da tako akterji »za« kot akterji »proti« zakonu niso izgubili oz. pridobili vseh zelenih podpor.

(30.3. 2011)

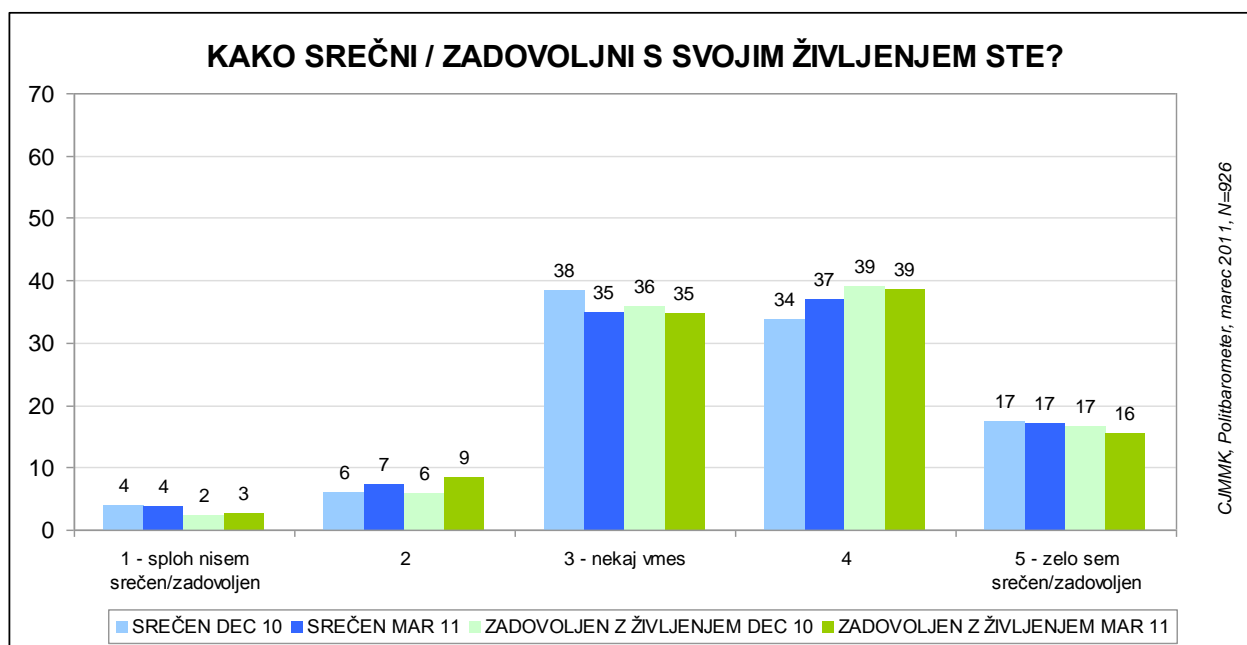
1.0 KAZALCI SPLOŠNEGA (NE-)ZADOVOLJSTVA

V tem okviru smo povpraševali o osebni sreči, zadovoljstvu z življenjem, zadovoljstvu z materialnimi razmerami in zadovoljstvu z demokracijo, zaposlene pa tudi o skrbi glede izgube delovnega mesta.

1.1 Sreča in zadovoljstvo z življenjem

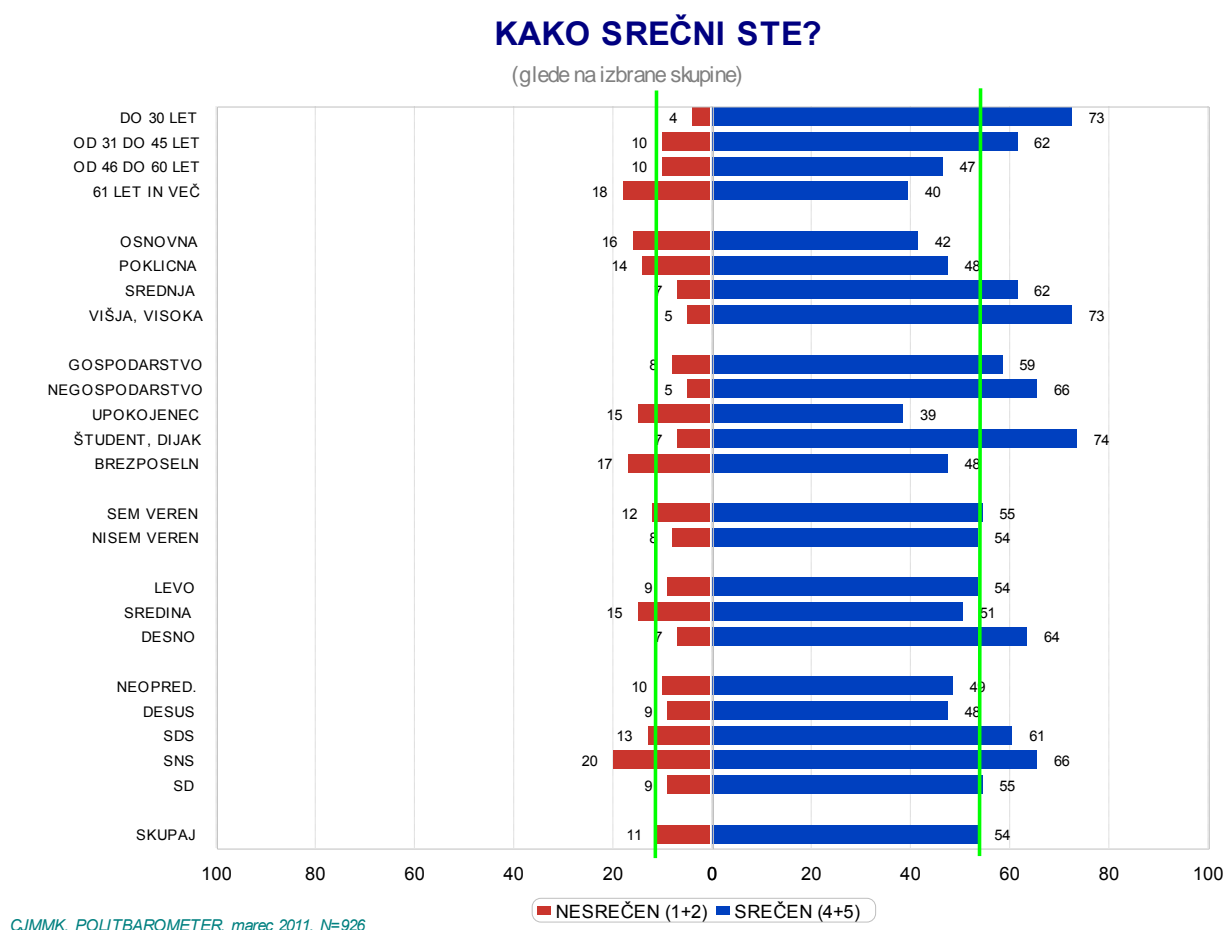
Ljudje živijo in čustvujejo v svojem vsakodnevnem življenju bolj umirjeno kot nakazujejo kazalci politične klime. V glavnem so srečni (54 %) ter zmerno ali zelo zadovoljni z življenjem (55 %). Le manjši del vseh (12 %) izraža nezadovoljstvo oziroma nesrečnost (11 %). Graf 1.1 nakazuje rahel premik v smeri izražanja nezadovoljstva oz. nesrečnosti.

Graf 1.1

Analiza pokaže (graf 1.2), da so daleč najbolj srečni najmlajši (do 30 let: 73 %), študentje in dijaki (74 %), zaposleni v negospodarstvu (66 %), pa tudi visoko izobraženi (73%) in srednje izobraženi (62%), preferenti SDS (61%) in SNS (66 %) itd. Med manj srečnimi oz. nesrečnimi pa izstopajo najstarejši, respondenti z osnovno šolo, upokojeanci itd.

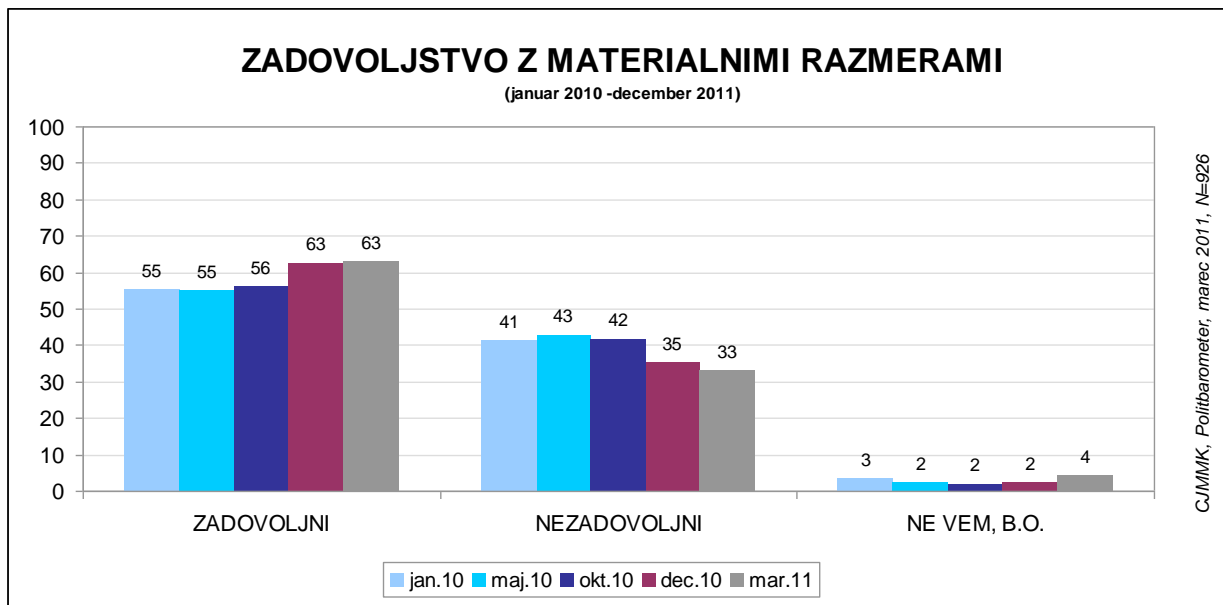
Graf 1.2

1.2 Ne-zadovoljstvo z materialnimi razmerami

Izražanje zadovoljstva oz. nezadovoljstvo z materialnimi razmerami v družini, v gospodinjstvu, se v preseku marec 09 – oktober 10 pokaže v ustaljenem razmerju, marčna meritev pa potrjuje decembrski premik v smeri povečevanja deleža zadovoljnih (63 %) in zmanjševanje deleža nezadovoljnih (33 %). Ta premik je očiten v razponu od oktobra 10 do zadnjih meritev. Naraščanju kriznih pojavov (povečevanje deleža nezaposlenih, stečajni, ...) navkljub se je v tem preseku značilno povečal delež zadovoljnih (iz 56 na 63 %) in značilno zmanjšal delež nezadovoljnih (iz 42 na 33 %).

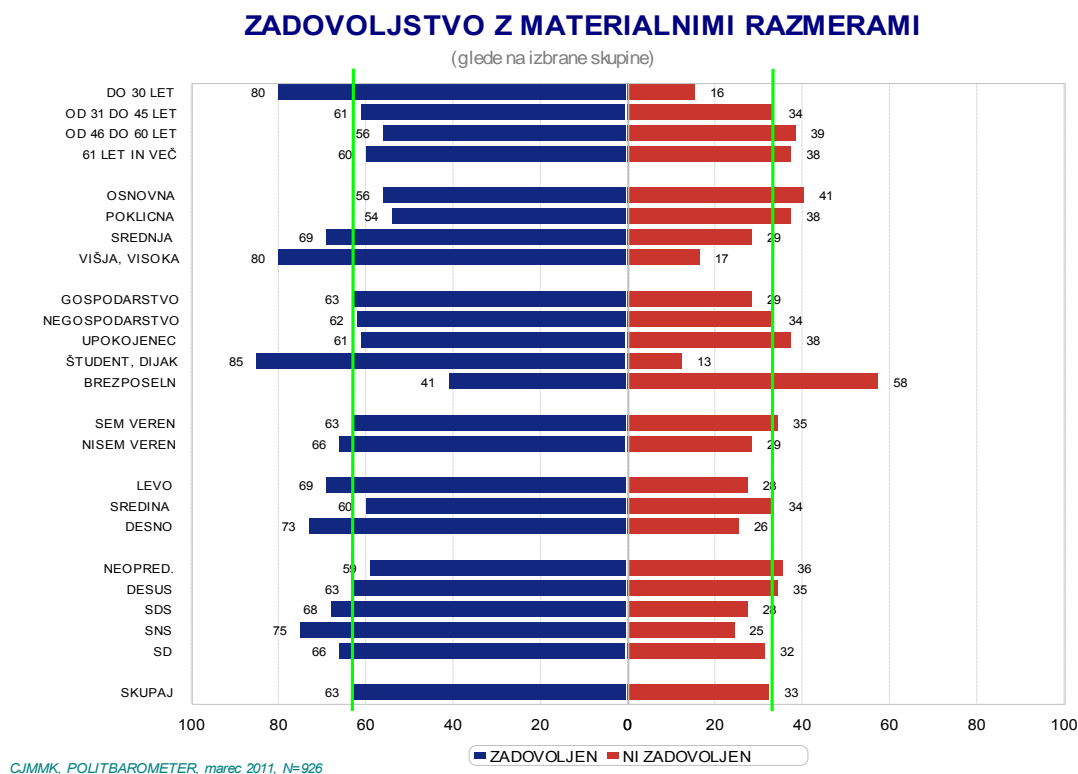
Graf 1.3

Analiza (graf 1.4) pokaže, da med zadovoljnimi izstopajo najmlajši, študentje in dijaki, višje in visoko izobraženi, itd.. Med nazorskimi in preferenčnimi skupinami z več zadovoljstva izstopajo desno samoopredeljeni ter preferenti SDS in SD in SNS.

Najbolj pogosti kritični ocenjevalci materialnih razmer pa so respondenti iz starostne skupine 46 do 60 let ter starejši, osnovno oz. poklicno šolani, upokojenci in še posebej izrazito brezposelni.

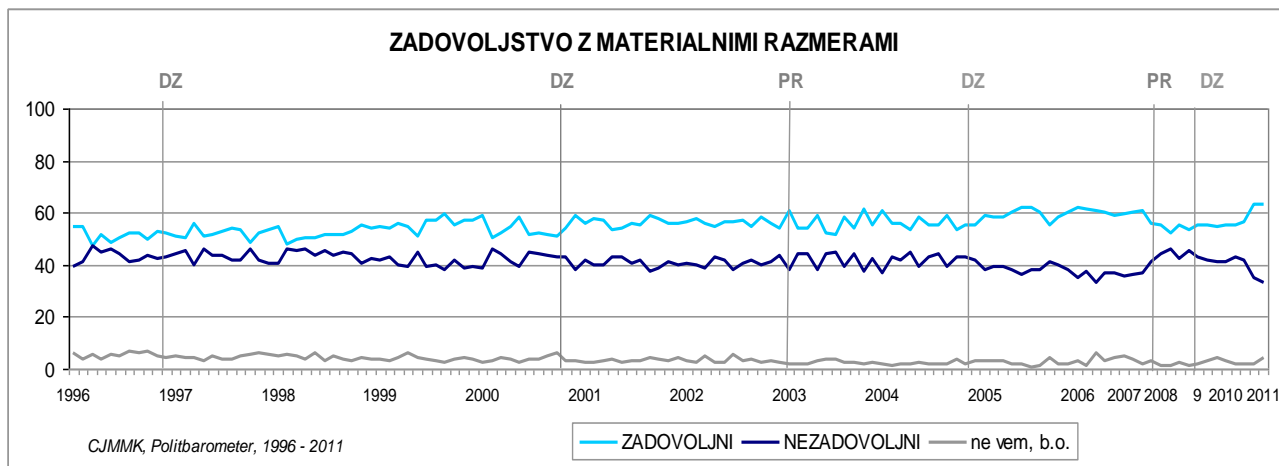
Graf 1.4

Da gre tudi pri tokratni izmeri zadovoljstva za odklon, boljše za vzpon, pa ilustrira graf 1.5. Podobno visoke ocene izraze zadovoljstva z materialnimi razmerami smo beležili v meritvah v obdobju iz sredine leta 2005 v leto 2007.

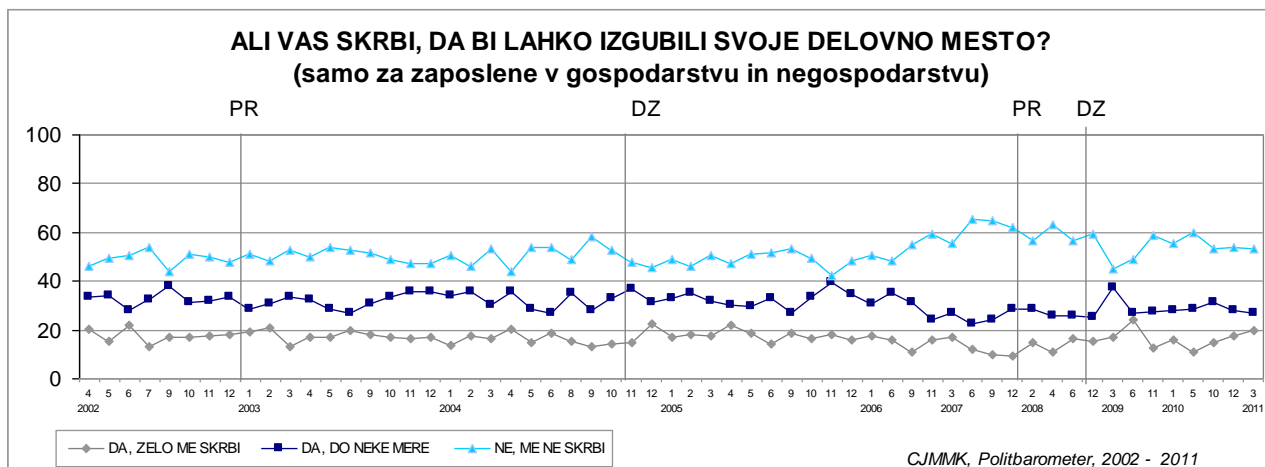
Graf 1.5

1.3 Skrb glede izgube zaposlitve

Graf 1.6 ilustrira nihanja deležev »zelo« in »do neke mere« zaskrbljenih glede izgube delovnega mesta – med zaposlenimi anketiranci. Tokratna meritev pokaže, da je »zelo zaskrbljenih« nekaj več (20 %) kot decembra (18 %) in značilno več kot oktobra lani (15 %), a še vedno bistveno manj kot junija leta 2009 (24%). Očitno je, da je počutje zaposlenih pod vplivom razpadanja podjetij, stečajev, njihove nezmožnosti izplačevanje osebnih dohodkov ipd.

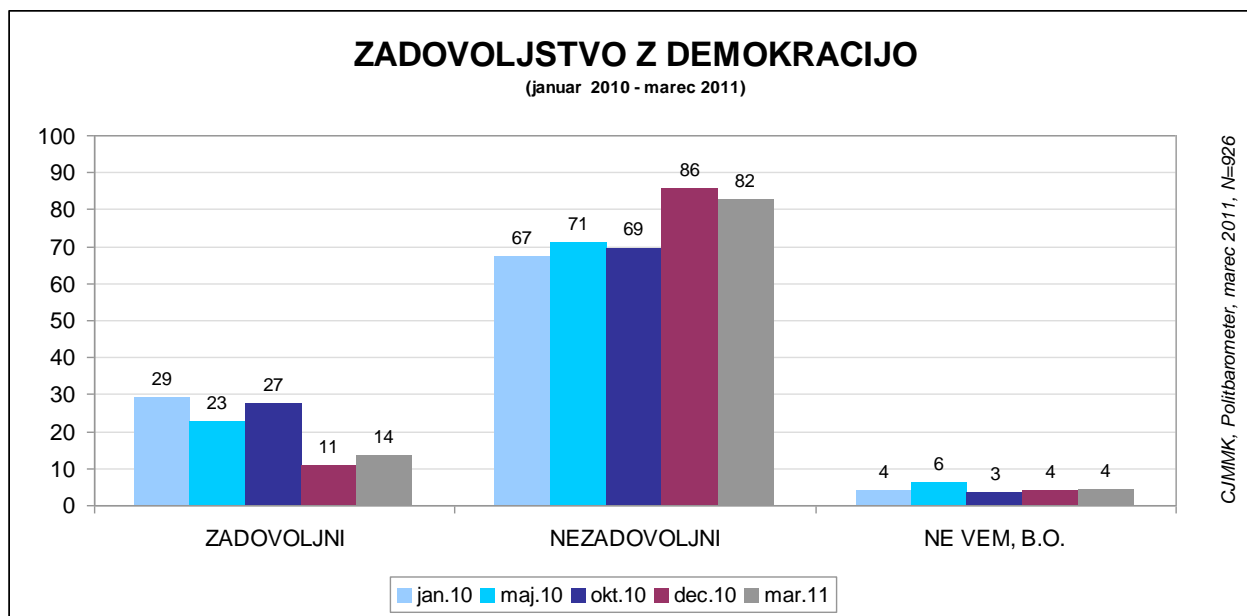
Graf 1.6

1.4 Ne-zadovoljstvo z demokracijo

Med vsemi »kazalci zadovoljstva« močno v nasprotno smer udarja le »zadovoljstvo z demokracijo«, torej ne-zadovoljstvo s političnimi razmerami v državi. Izražanje nezadovoljstva s stanjem demokracije je tokrat (82 %), sicer nižje kot decembra lani (86 %), vendar precej nad ravnjo vseh dosedanjih izmer ne-zadovoljstva z demokracijo.

Graf 1.7

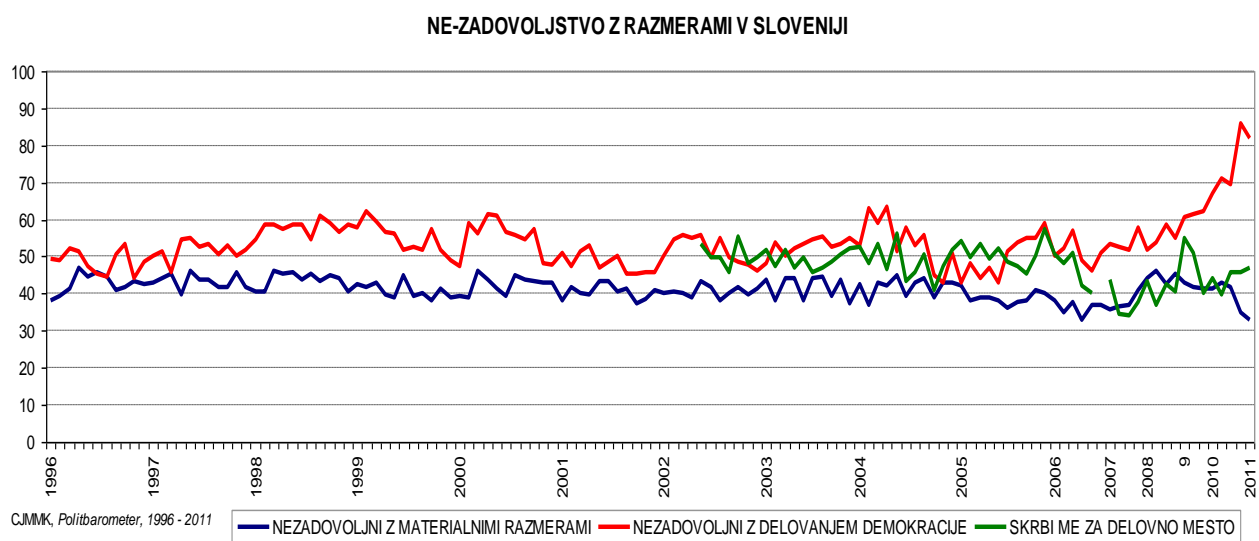
Pokaže se, kot vse doslej, da so z razmerami v delovanju političnega sistema prevladujoče nezadovoljni respondenti vseh v analizo vključenih kategorij. Deloma in le v neznatni meri iz tega »modela« z višjim deležem zadovoljnih izstopajo le respondenti srednjih let (31-45 let), (zadovoljnih: 17 %), študenti, dijaki (21 %), levo opredeljeni (19 %), podporniki vlade (27 %) ter preferenti SD (23 %).

V vseh primerih in pri vseh opazovanih skupinah je delež nezadovoljnih z demokracijo značilno (večkrat) višji kot delež zadovoljnih. Daleč najbolj nezadovoljni med vsemi so preferenti iz starostne skupine 46 do 60 let (91%), skupine poklicno šolanih (85 %) in zaposlenih v gospodarstvu (91%), sredinsko samouvrščeni (86%) ter respondenti, ki ne podpirajo vlade (88 %) itd.

Prevladujoče izražanje nezadovoljstva z demokracijo, ki je sicer prisotno v vsem obdobju politbarometrskih meritev (od 1996 dalje – graf 1.8) in ki je izraziteje zanihalo v pozitivno smer koncem leta 2004 in v začetku 2005, z zadnjimi meritvami dosega najvišjo raven, lahko bi rekli »plafon nezadovoljstva«. To in vrsta drugih kazalcev, ki govorijo o odnosu volilnega telesa do osrednjih institucij demokratičnega sistema, predstavlja resno opozorilo vsem

Graf 1.10

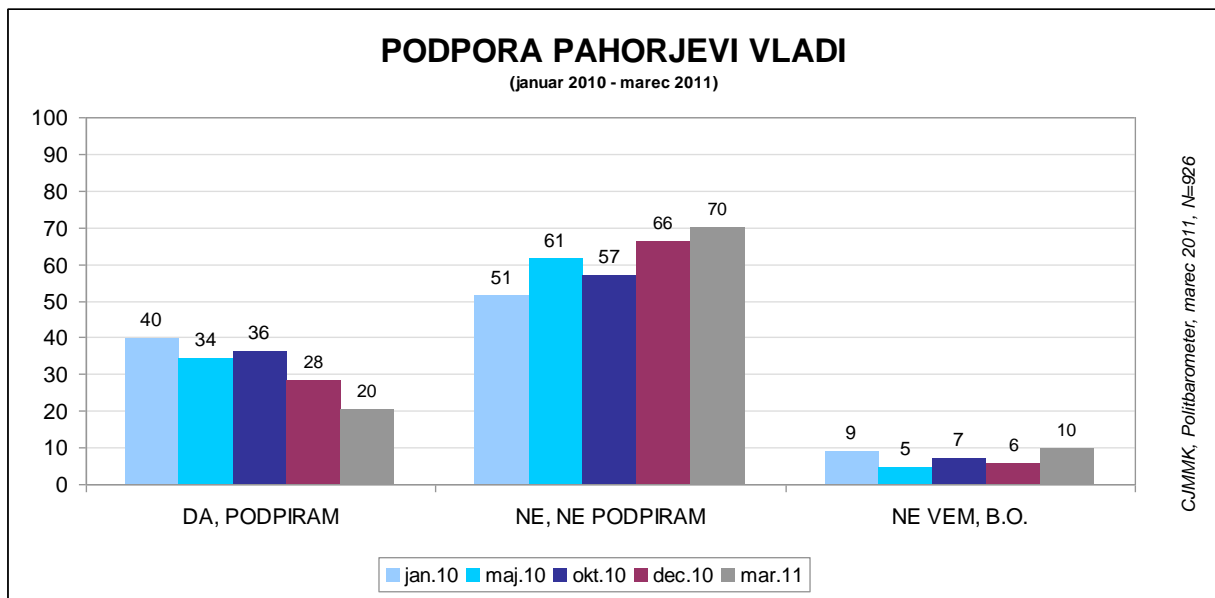
2.0 PODPORA VLADI

2.1 Ne-podpora vladi v marcu in bližnje primerjave

Vprašanje »Ali podpirate vlado xx (ime aktualnega predsednika vlade), ali ne?« zastavljamo v Politbarometru od januarja 2001 dalje. Dobljeni rezultati vseh meritev v aktualni, bližnji in daljni primerjavi so prikazani v nadaljevanju.

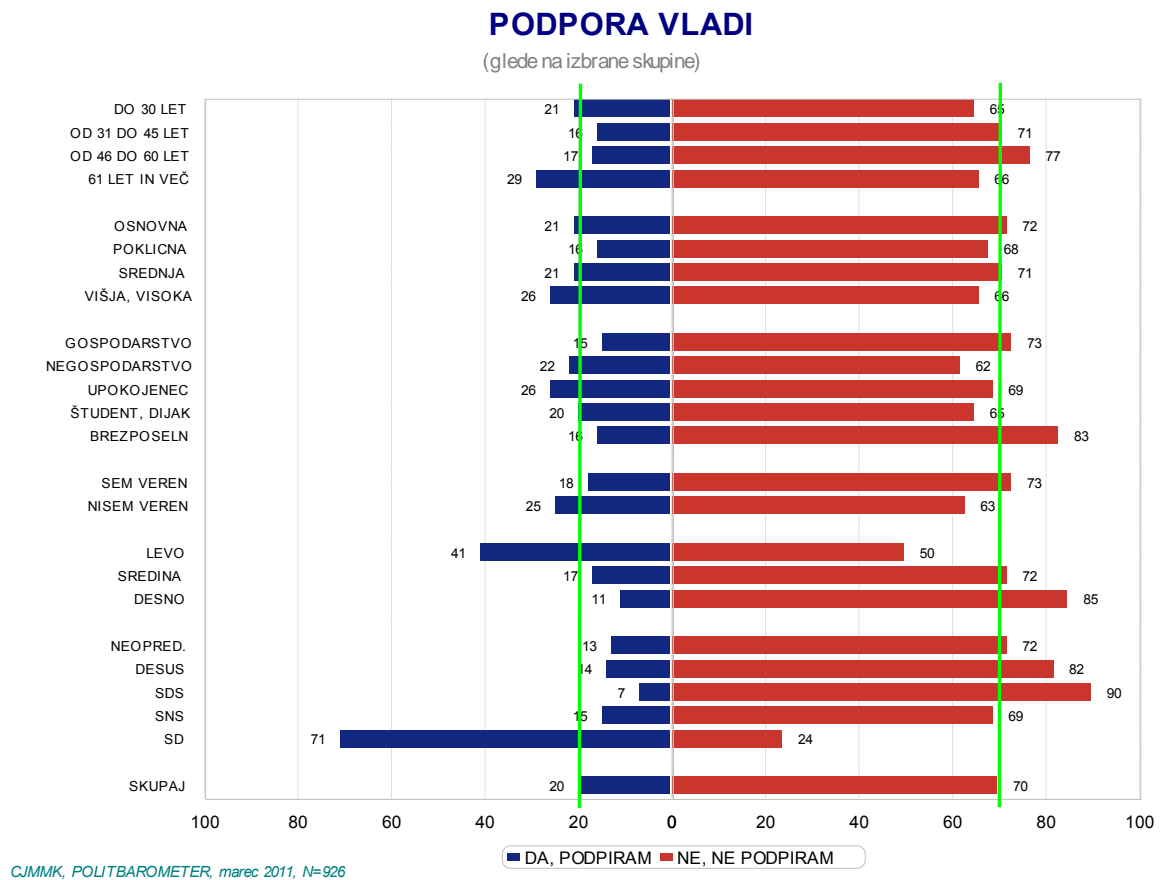
Očitno je, da je ob tokratni meritvi (graf 2.1) podpora vladi dodatno močno padla (na 20 %) in tako dosegla najnižji doslej izmerjen podatek o tem in najvišjo doslej izmerjeno nepodporo (70 %).

Graf 2.1

Analiza (graf 2.2) pokaže, da so ocenjevalci iz prav vseh opazovanih skupin prevladujoče kritični do vlade in ji večina izreka nepodporo. Med vsemi izstopa le skupina preferentov SD, ki vladi še vedno izreka večinsko in izrazito podporo (71 %). Z nadpovprečno podporo vladi izstopajo še levo samoopredeljeni (41 %), upokojenci (26 %), respondenti, starejši od 60 let (29 %) itd. V izrekanju nepodpore so med opazovanimi skupinami le neznatne razlike, z izostreno kritičnostjo pa izstopajo predvsem preferenti SDS (90 %), desno samoopredeljeni (85 %), brezposelni (83 %) ipd.

Graf 2.2

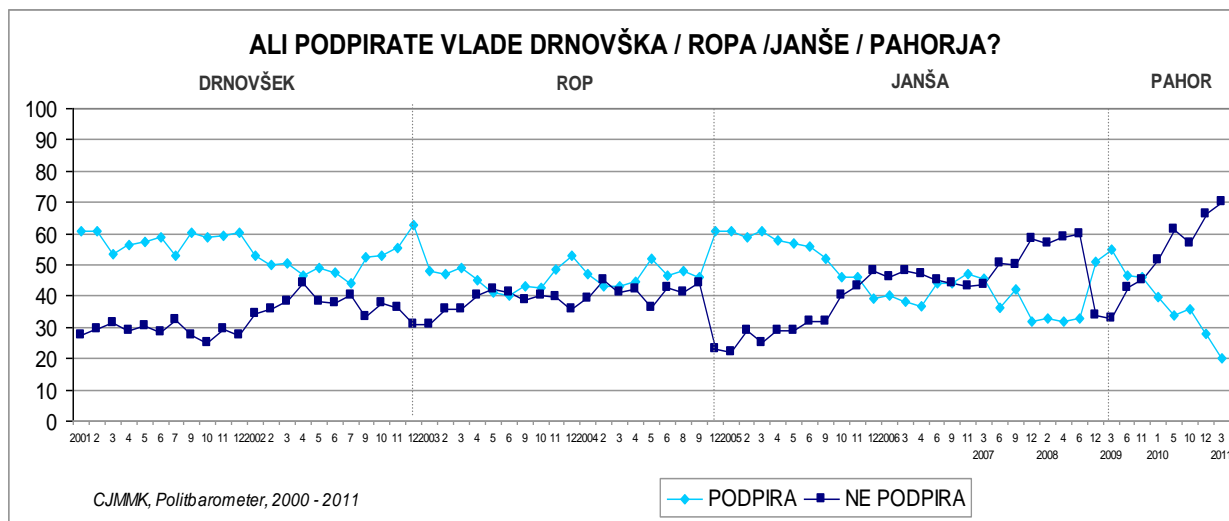
2.2 Medčasovne primerjave – retrospektiva

Dve primerjalni sliki gibanja ne-podpore vladi (grafa 2.3 in 2.4) pokažeta smer in intenzivnost izrekanja podpore / nepodpore Drnovškovi, Ropovi, Janševi in Pahorjevi vladi v vsem obdobju opazovanja (od 2001 dalje). Predvsem je očitno, da je bila vlada J. Drnovška v začetnem obdobju zadnjega mandata deležna visoke podpore, ki je postopoma upadala in se ob zaključku ponovno potrdila na visoki ravni. Dalje, da je bila vlada A. Ropa deležna nižje, vendar v vsem času trajanja mandata pretežne podpore nad nepodporo. Janševa vlada je bila v začetnem obdobju (2006) svojega delovanja deležna podobno visoke podpore kot Drnovškova vlada v preteklosti, a je koncem prvega leta to pretežno podporo izgubila. Preostalo obdobje te vlade označuje prevladujoče izražanje nepodpore, še posebej v obdobju od jeseni 2007 do izteka mandata 2008.

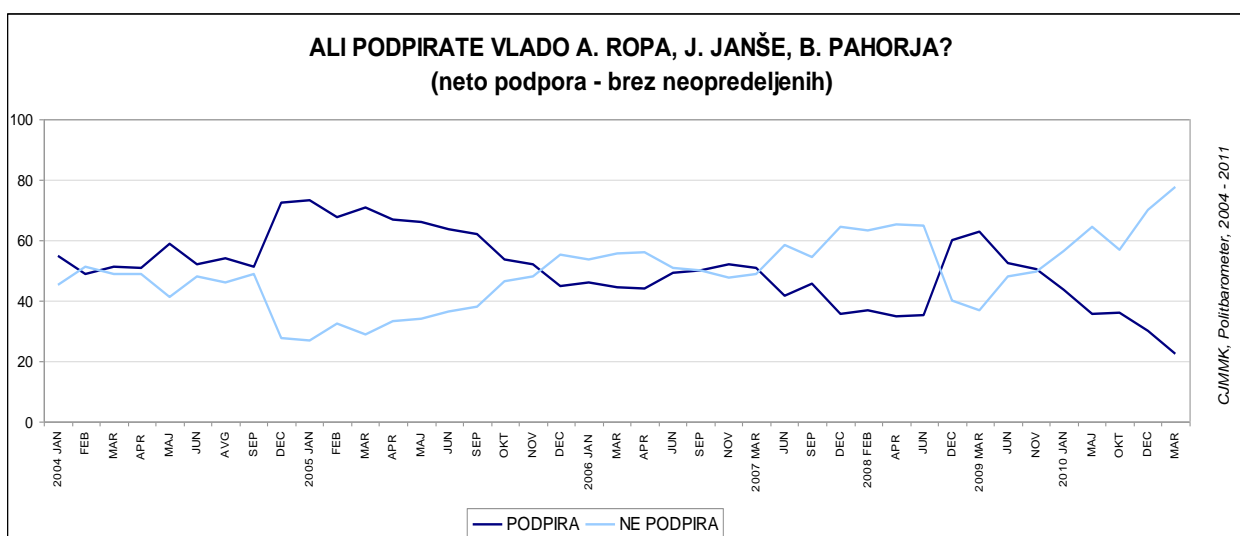
Aktualna Pahorjeva vlada je bila deležna običajnega »vstopnega bonusa«, vendar tudi za odnos do nje velja, da je na koncu prvega leta vladanja delež nepodpore močno naraščal, delež podpore pa izrazito upadal. Gre za pojav, ki je modelsko enak opredeljevanju do Janševe vlade v zadnjih dveh letih mandata. Zadnji meritvi pa nakazujeta odmik od »modela«

z zaostreno kritičnostjo. Izmerjeni ravni nepodpore (66 - 70%) v politbarometriških meritvah doslej nismo izmerili. Zastavlja se vprašanje legitimnosti vlade.

Graf 2.3

Graf 2.4

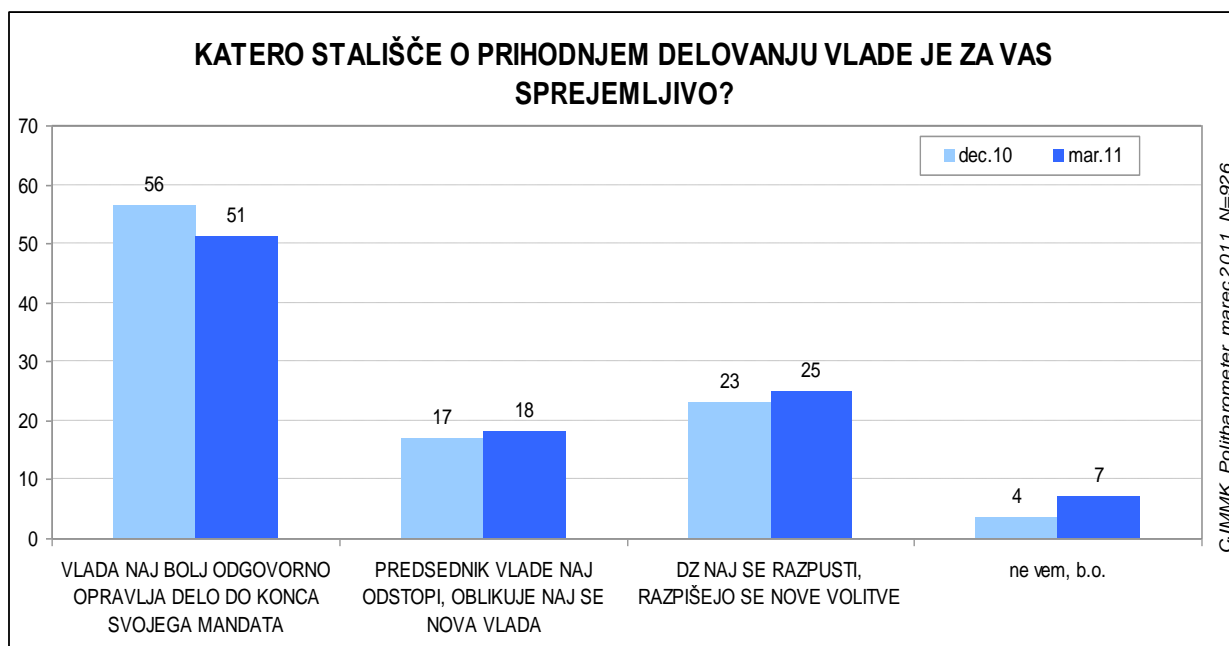

2.3 Ali naj vlada še naprej vlada?

Tokrat drugič smo respondentom zastavili vprašanje: »V zvezi z nadaljnjim delovanjem vlade se oblikujejo različna stališča. Katero od teh je za vas najbolj sprejemljivo: (1) Vlada naj bolj odgovorno opravlja delo do konca svojega mandata; (2) Predsednik Vlade Borut Pahor naj odstopi in oblikuje naj se nova vlada; (3) Državni zbor naj se razpusti in razpišejo naj se predčasne volitve; (4) neopredeljeni.« Rezultat povpraševanja je prikazan v grafu 2.5.

Ob tokratni meritvi se večina respondentov (51 %) zavzema za nadaljnje »bolj odgovorno delo vlade do konca mandata«; dobra šestina (18 %) meni, da bi moral mandatar odstopiti, četrtnina vseh (25 %) pa terja razpust Državnega zbora in razpis predčasnih volitev. Dobri dve petini (43 %) respondentov se torej izreka za bolj ali manj radikalno rekonstrukcijo in novo določitev nosilcev ključnih vlog v izvršni veji oblasti oziroma novo porazdelitev politične moči v parlamentu!

Graf 2.5

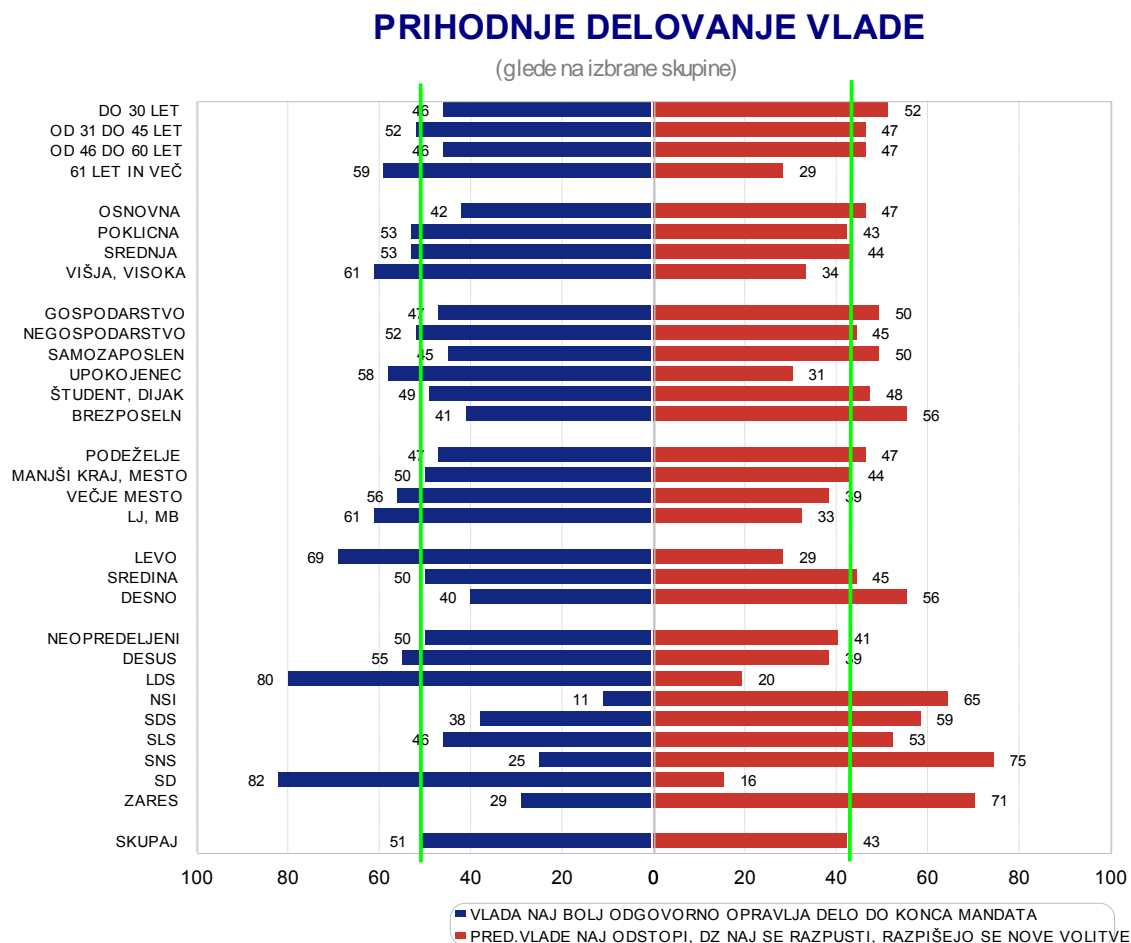

Medčasovna primerjava pokaže, da delež kritičnih stališč iz decembra v marec naraste (iz 40 na 43 %) ter da je delež »dopustljivih« značilno upadel iz 56 na 51 %.

Analiza (graf 2.6) pokaže, da se v prid nadaljnjega »bolj odgovornega« delovanja vlade sicer opredeljuje večina opazovanih skupin, med njimi še posebej preferenti SD (82 %), levo samoopredeljeni (69 %), visoko izobraženi (61 %), preferenti iz najstarejše starostne skupine (59 %) itd. Bolj radikalni v opredeljevanju (odstop, razpust) pa so predvsem preferenti SDS (59%), desno samoopredeljeni in brezposelni (56%), zaposleni v gospodarstvu in samozaposeni (50%) in respondenti iz najmlajše starostne skupine (52 %).

Graf 2.6

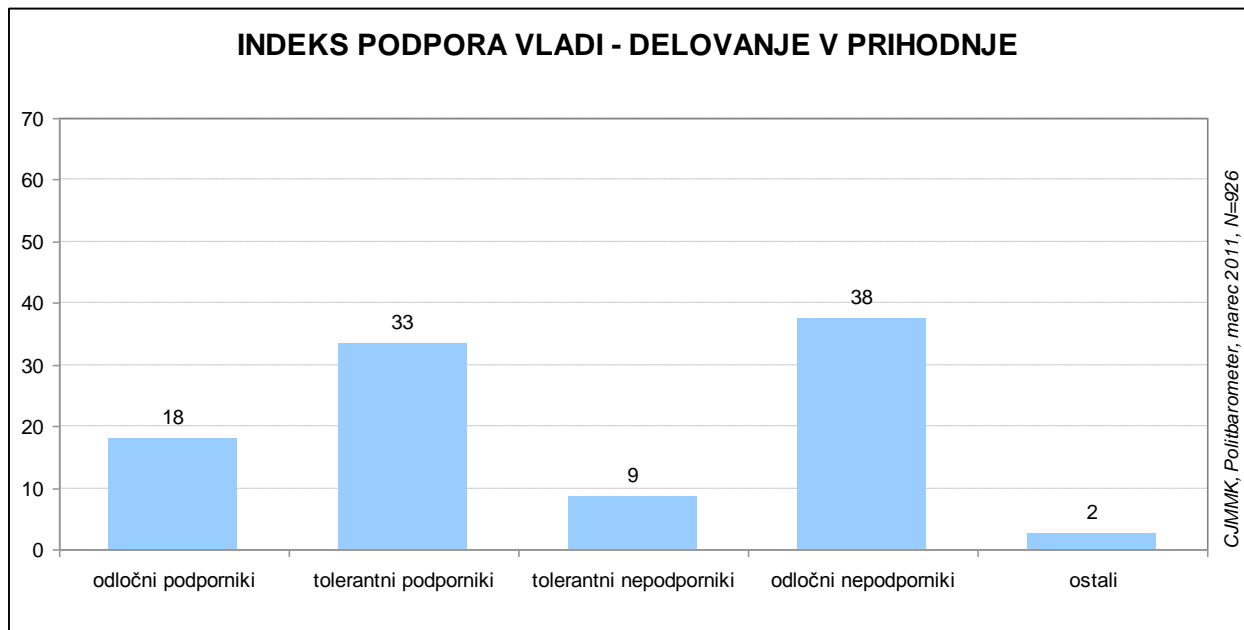

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

2.4 Indeks odnosa do vlade: Ali naj vlada naprej vlada?

Iz dosedanjega prikaza sledi, da neposredno podporo vladi (graf 2.1) izreka le 20% respondentov, 10% je neopredeljenih, preostali (70%) pa vlade ne podpirajo; dalje, iz vprašanja o »odnosu do nadaljnje usode vlade« (graf 2.5) sledi, da se 51 % respondentov zavzema za njeno nadaljnje bolj odgovorno delo do konca mandata, preostali pa se opredeljujejo v prid odstopa mandatarja (18 %) oz. razpis novih volitev (25 %). Iz analize in strnjavanja obeh nizov podatkov sledi, da slaba petina vseh sicer podpira vlado in še vedno pričakuje njeno nadaljnje delovanje (odločni podporniki 18 %) oz. vlade sicer ne podpira, vendar dopušča njeno nadaljnje delovanje (tolerantni podporniki 33 %) (graf 2.7). V grafu se pokaže tudi, da se odnos do vlade kritično izostruje in da je vse več, v marcu slabi dve petini (odločni nepodporniki 38 %) tistih, ki vlade ne podpirajo in terjajo odstop oz. razpust in le manjša skupina (tolerantni nepodporniki 9 %), ki izreka le eno od obeh kritičnih stališč (odstop, razpust).

Graf 2.7

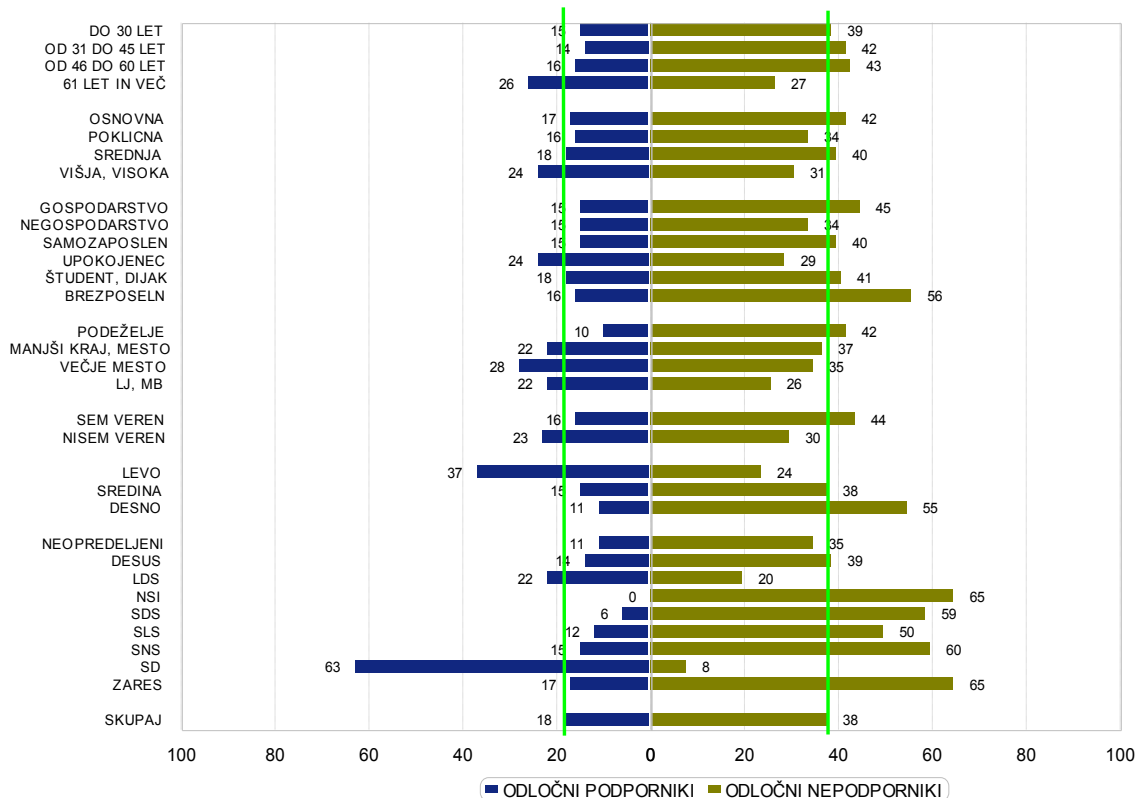

Analiza (graf 2.8) prikazuje deleže trdnih nasprotnih opredelitev: odločne podpornike in odločne nepodpornike. Predvsem se vidi, da je odločnih nepodpornikov pri vseh opazovanih skupinah z izjemo levo samoopredeljenih in preferentov SD mnogo več kot odločnih podpornikov. Vlado tako odločno podpirajo preferenti SD (63 %), levo samoopredeljeni (37 %), z nadpovprečnim deležem podpor pa izstopajo še respondenti iz večjih mest (28 %), respondenti z 61 in več leti (26 %), itd. Nadpovprečno visoko nasprotovanje vladi pa izstopa predvsem med preferenti SDS (59 %), brezposelnimi (56 %), desno opredeljenimi (55 %) itd. Glede na strankarske preference z visoko nepodporo izstopajo še, sicer statistično neznačilne in majhne skupine preferentov NSi, Zares (65 %), SNS (60 %) itd.

Graf 2.8

INDEKS PODPORA VLADI

(glede na izbrane skupine)

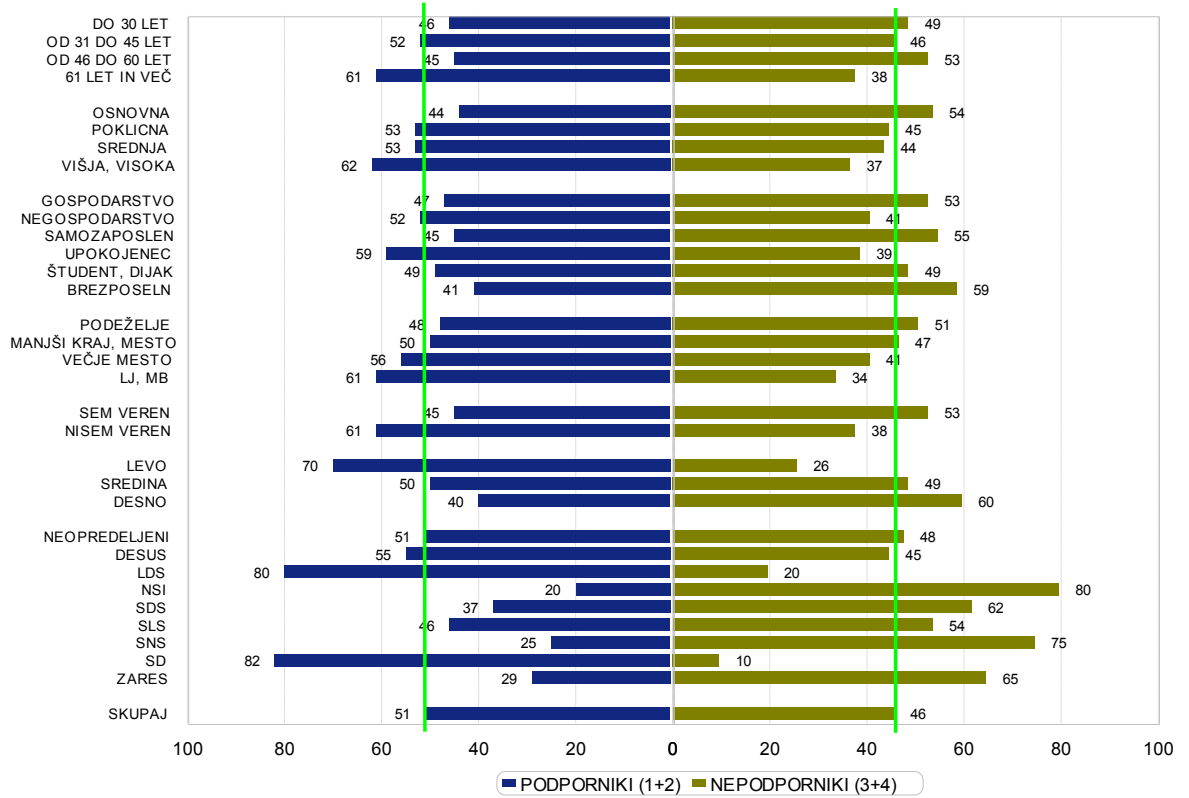
CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

V grafu 2.9 je prikazan rezultat analize, ki temelji na združevanju odločnih in tolerantnih podpornikov vlade ter odločnih in tolerantnih nepodpornikov. Dobljena slika je manj izostrena, bistveni premiki v razmerjih so vidni predvsem v levem segmentu grafa: povečajo se deleži podpor. Razmerja med podporami in nepodporami so bolj »zaprta«, opredeljevanje je v prid podpori vlade (podpore 51 %, nepodpore 46 %). Med podporniki nadpovprečno izstopajo najstarejši (61 %), višje in visoko izobraženi (62 %), upokojenci (59 %), respondenti iz Ljubljane in Maribora (61 %), levo samoopredeljeni (70 %) in še posebej preferenti SD (82 %), Desus (55 %) in strankarsko neopredeljeni (51 %). S povečanimi deleži nepodpor izstopajo predvsem preferenti opozicijskih strank, desno opredeljeni (60 %), brezposelni (59 %), samozaposleni (55 %) itd.

Graf 2.9

INDEKS PODPORA VLADI

(glede na izbrane skupine)

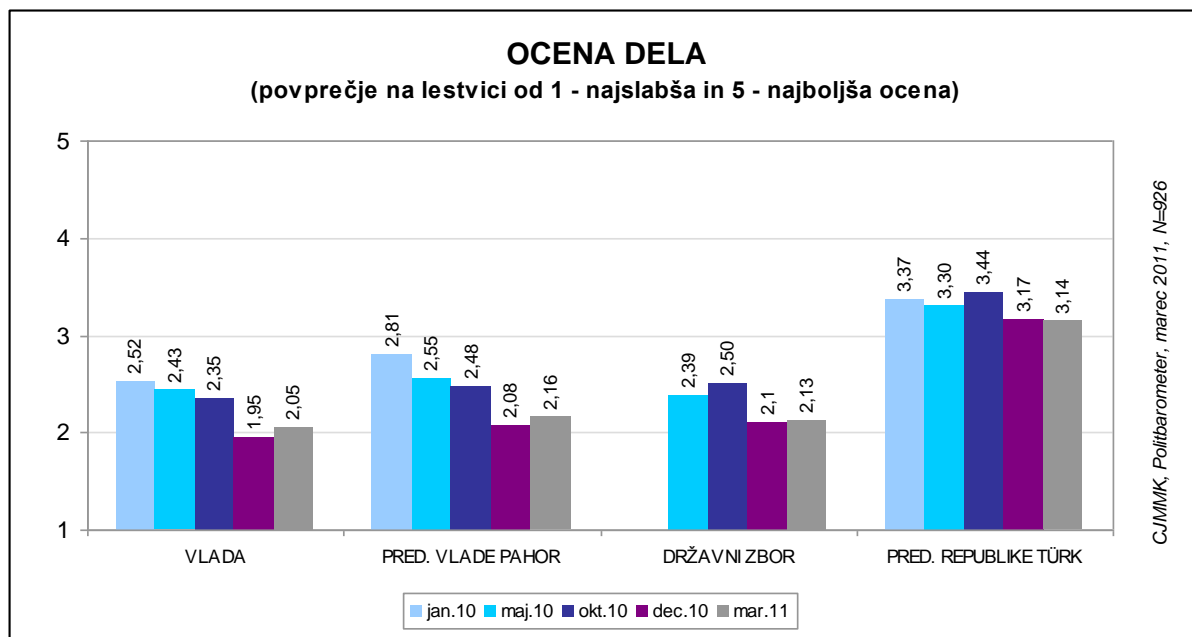

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

3.0 OCENA USPEŠNOSTI DELOVANJA OSREDNJIH DRŽAVNIH ORGANOV

V ocenjevanje uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov smo tokrat vključili Vlado RS, Predsednika vlade, Državni zbor in Predsednika republike. Rezultate meritev v bližnji in daljni primerjavi prikazujejo grafi 3.1 do 3.3.

Graf 3.1

Vse štiri opazovane institucije v bližnji primerjavi (januar 10 – marec 11) tudi ob tokratni meritvi, čeprav ob majhnih pozitivnih premikih, ostajajo na nizki ravni. Sicer pozitivna nihanja opazimo pri Vladi, Predsedniku vlade in Državnem zboru, negativen premik pa pri Predsedniku republike. Za vse štiri opazovane osrednje državne organe velja, da še vedno ostajajo na ravni najnižjih ocen učinkovitosti, odmerjenih v vsem obdobju opazovanja (graf 3.3).

4.0 ZAUPANJE V INSTITUCIJE SISTEMA

Dolgotrajna opazovanja »zaupanja v institucije« vseskozi – in še posebej meritve v obdobju 2003–2009 ter v zadnjem obdobju (2009–2011) – kažejo na »praznjenje« tega prostora. Čeprav gre pri tem tudi za splošen, svetovni in evropski trend, pa je upadanje zaupanja, še posebej v institucije političnega sistema, doseglo pri nas, v Sloveniji, skrajno spodnjo raven.

4.1 Ne-zaupanje v osrednje državne in družbene institucije: aktualna meritev in bližnje primerjave

Gornja ugotovitev se v marčni meritvi še bolj izostri. Na dnu ranga z najnižjimi izmerami zaupanja doslej so politične stranke, Vlada, Predsednik vlade, Državni zbor, cerkev in duhovščina, sodišča itd. Med vsemi opazovanim institucijami ob tokratni meritvi le pri vojski, evru, medijih, ustavnem sodišču in EU ne opazimo značilnega upada zaupanja.

Zdi se, kot da ljudje nikomur več ne zaupajo, da vseprek prevladuje nezaupanje, kot da gre za splošno stanje duha v družbi. Pa vendarle to ni povsem res. Ob takih rezultatih se porodi dvom v merska orodja, v ustreznost meritev.

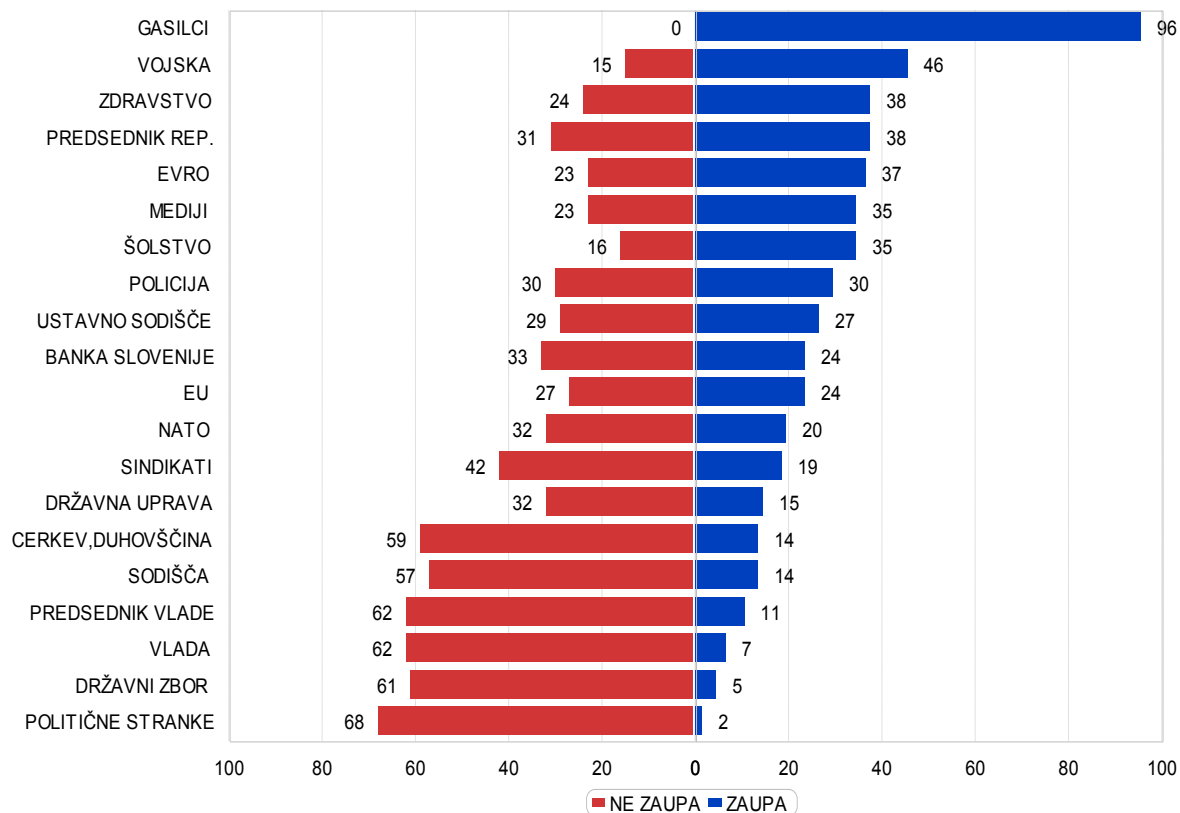
Tokrat smo že tretjič v meritev vključili tudi zaupanje v slovenske gasilce. Rezultat meritve pokaže, da so ljudje pripravljeni, sposobni izrehati zaupanje, tudi najvišje zaupanje. In tega so deležni slovenski gasilci: ob marčni meritvi z oceno 4,63 (od 5,00 možnih). Ob prejšnjih meritvah pa so z visokim izmerjenim zaupanjem izstopali osebni zdravniki, pa tudi zdravstvo kot področje – in to celo v času ostrega zavračanja Zdravniške zbornice in njene predsednice. Visokih izrazov zaupanja so deležne tudi nadzorne ustanove države, pa tudi šolski sistem, vojska, Predsednik republike, evro, policija itd. Gre vendarle za vprašanje prevladujoče politične kulture in njenih nosilcev, ki jih ljudje zavračajo in predvsem za vprašanje ustreznosti meril.

V okviru longitudinalnega projekta opazujemo in merimo s pomočjo 5-stopenjske lestvice zaupanje v ustanove. Graf 4.1 ponazarja rezultate marčne meritve.

Graf 4.1

ZAUPANJE V OSREDNJE DRŽAVNE IN DRUŽBENE USTANOVE

(seštevek odgovorov: "1-splošno ne zaupa"+"2-ne zaupa" in "4-zaupa"+"5-povsem zaupa")

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

Med institucije z najvišjimi deleži zaupanja se uvrstijo: gasilci – daleč nad vsemi ostalimi in z njimi težko primerljivi. Med osrednjimi družbenimi ustanovami se visoko po deležih zaupanja uvrstijo: vojska, zdravstvo, Predsednik republike, evro, mediji in šolstvo. Za vse te ustanove velja, da so deležne višjega deleža zaupanja kot nezaupanja. Taka njihova umestitev se potrди tudi v prikazu uvrstitev na osnovi srednjih vrednosti (graf 4.2).

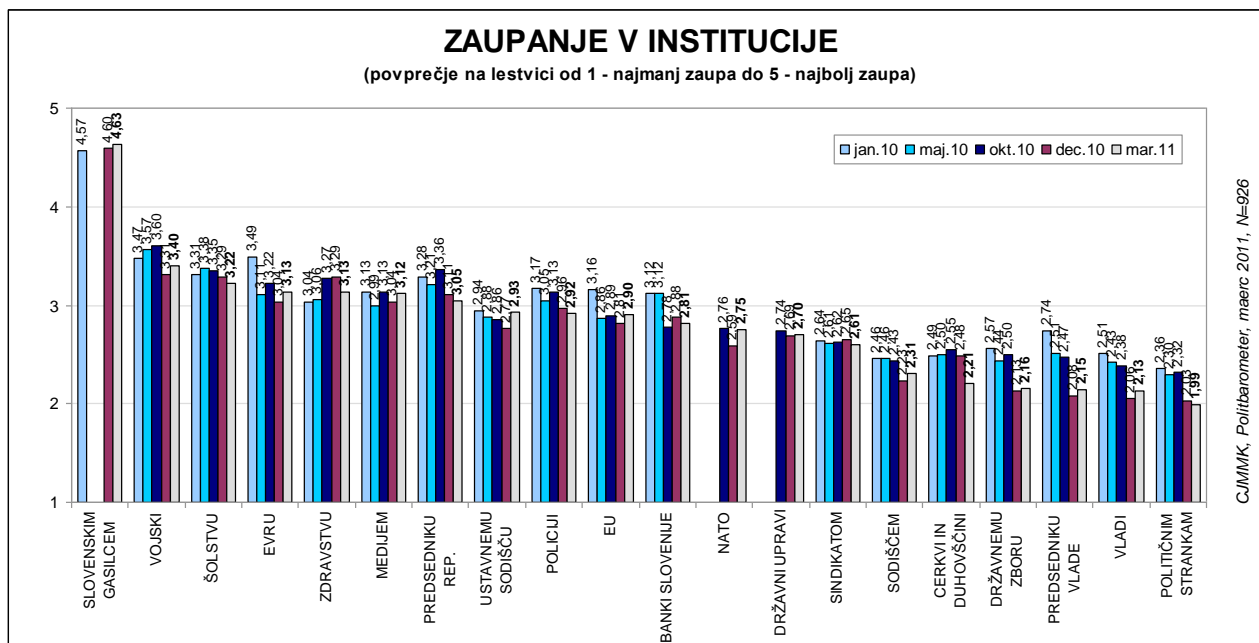
V srednji del ranga tako glede na deleže zaupanja kot glede na povprečja pa se umeščajo ustavno sodišče, Banka Slovenije, EU, NATO, sindikati in državna uprava. Na dno ranga so umeščene politične stranke, Državni zbor, Vlada RS, Predsednik vlade, sodišča ter cerkev in duhovščina.

4.2 Medčasovne primerjave

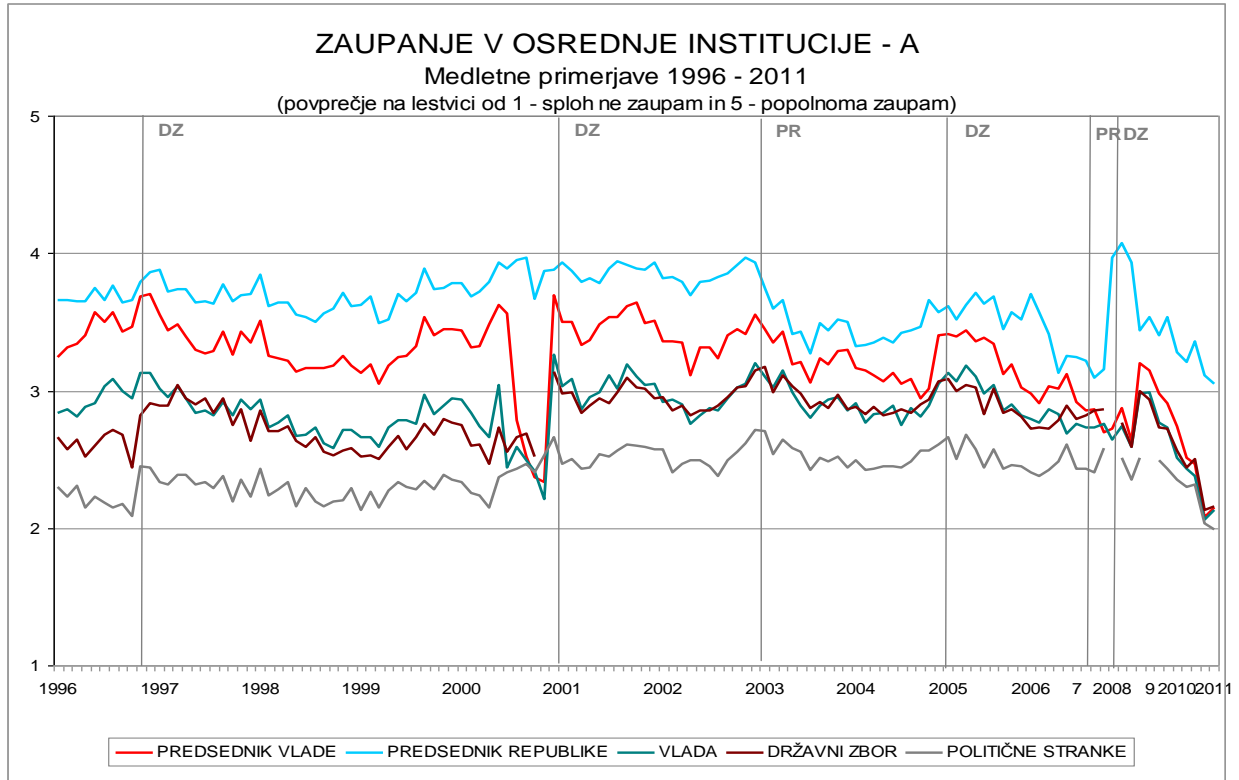
Graf 4.2 dodatno ponazarja rezultate meritev v preseku januar 10 – marec 11, kar pritrjuje ugotovitvi o negativnem trendu izražanja zaupanja v osrednje državne in družbene ustanove v zadnjem obdobju.

Graf 4.2

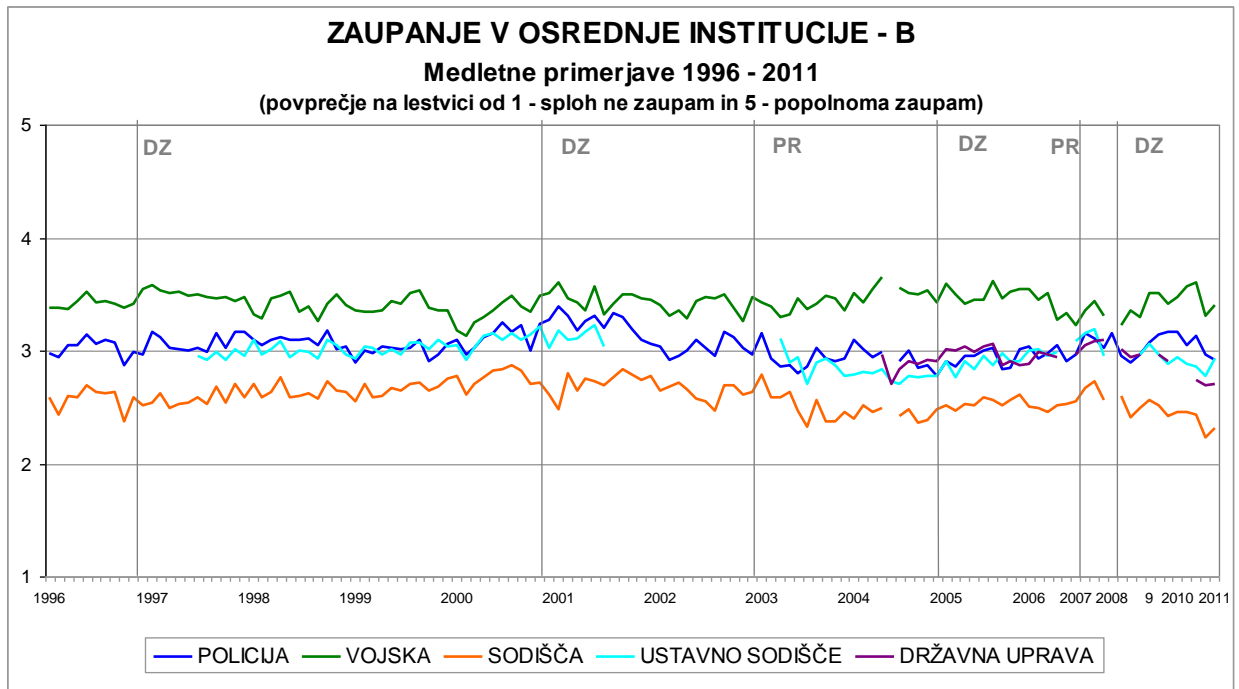

V nadaljnjih štirih grafih (4.3–4.6) je prikazan časovni potek izražanja zaupanja v iste institucije, razporejene po skupinah. Pokaže se sočasnost gibanja zaupanja s političnimi mandati, za skupini institucij B in C (grafa 4.4 in 4.5) pa velja, da se vseskozi umeščajo relativno stabilno, z manjšimi in krajšimi odkloni navzgor (npr. vojska v zadnjem obdobju) oz. navzdol (cerkev in duhovščina po letu 2006) in neodvisno od mandatnih ciklusov.

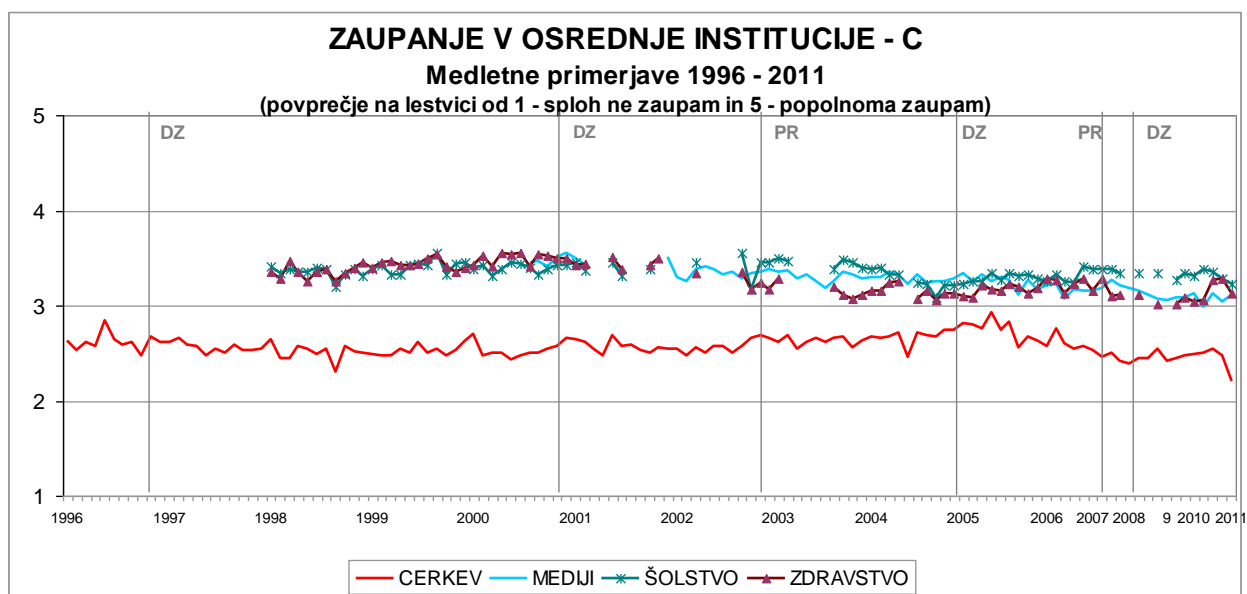
Graf 4.3

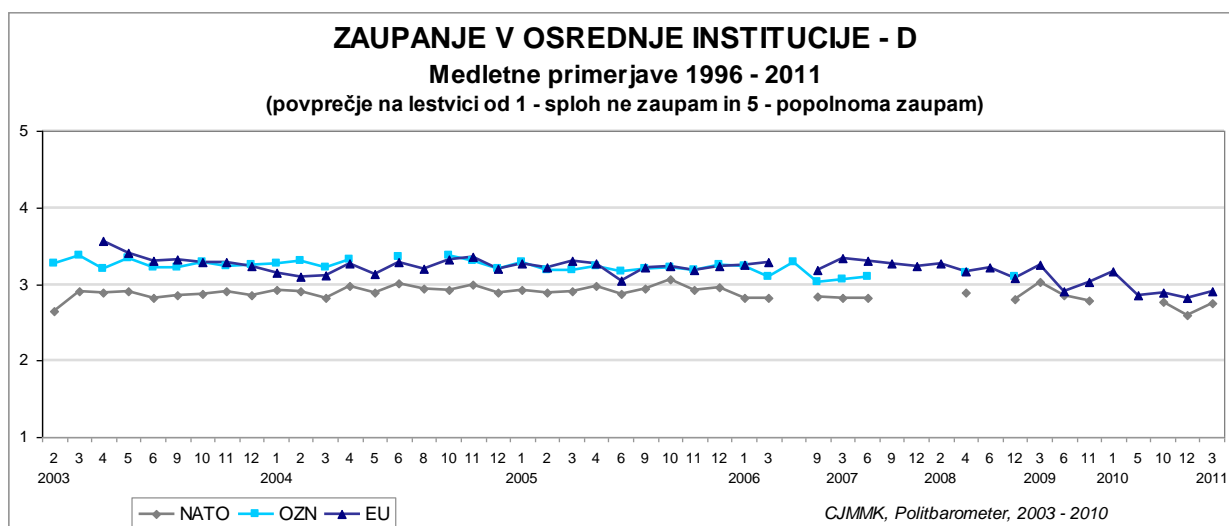
Graf 4.4

Graf 4.5

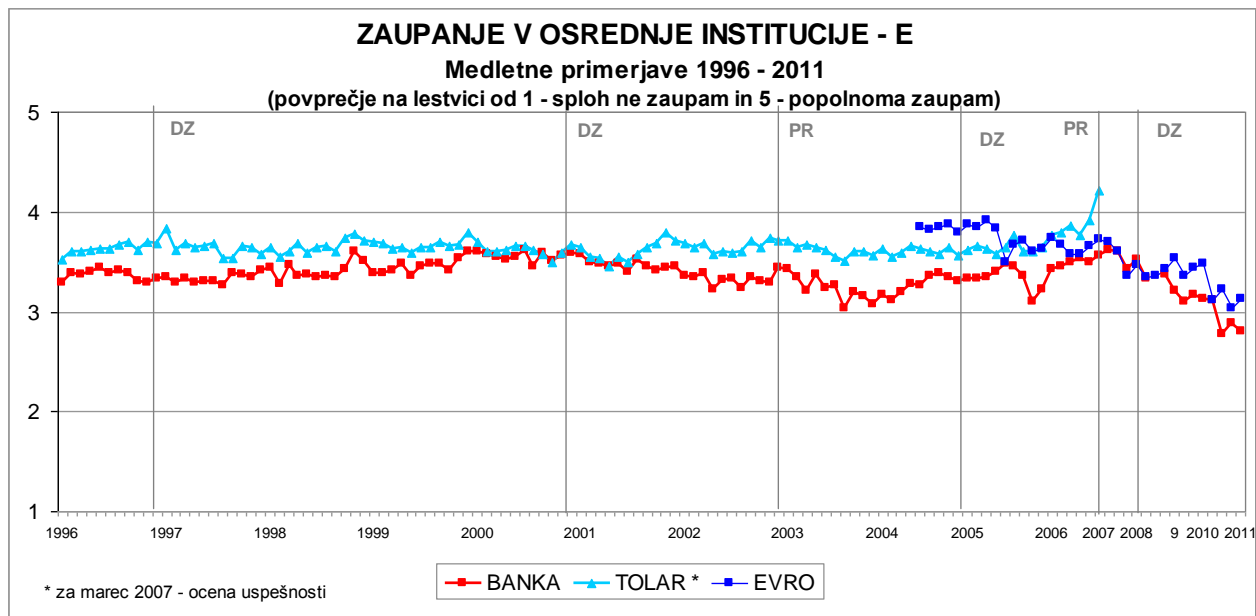
Graf 4.6

4.3 Zaupanje: evro, Banka Slovenije

Najizrazitejši aktualni odklon v smeri upadanja zaupanja zaznamo pri Banki Slovenije. Za Banko in evro velja, da se v preseku oktober 10 in marec 11 umeščata značilno nižje kot vse doslej (graf 4.7).

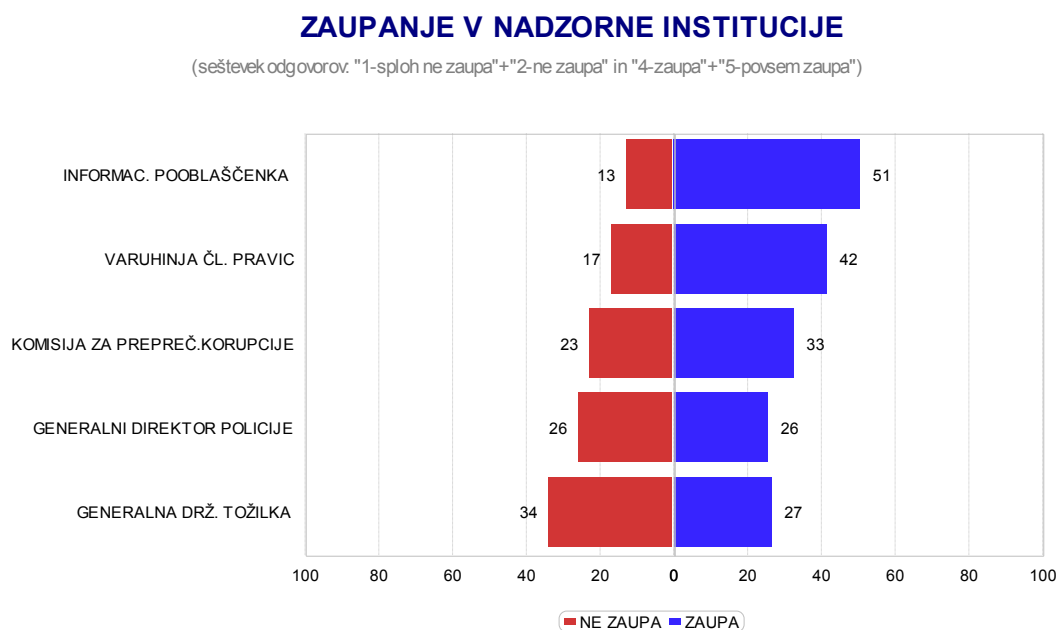
Graf 4.7

4.4 Izražanje zaupanja v nadzorne institucije sistema

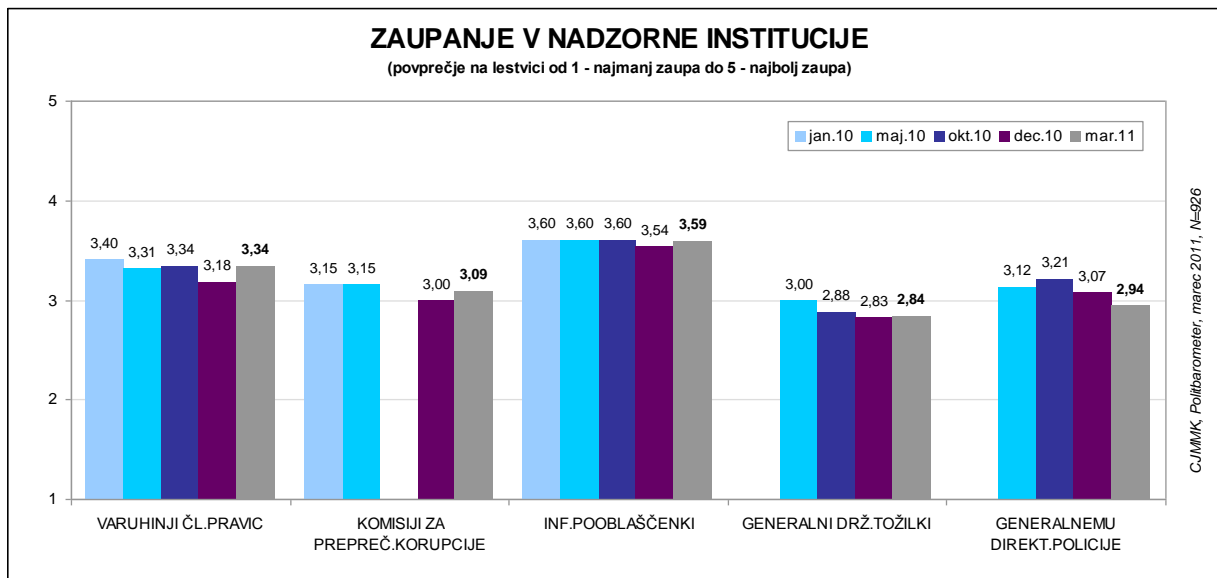
Šele v zadnjem obdobju v Politbarometer vključujemo tudi ocene zaupanja v nadzorne institucije sistema, med njimi v Varuha človekovih pravic, Komisijo za preprečevanje korupcije, Informacijskega pooblaščenca, Generalnega državnega tožilca in Generalnega direktorja policije. Rezultati zadnje meritve so prikazani v grafu 4.8.

Graf 4.8

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

Graf 4.9

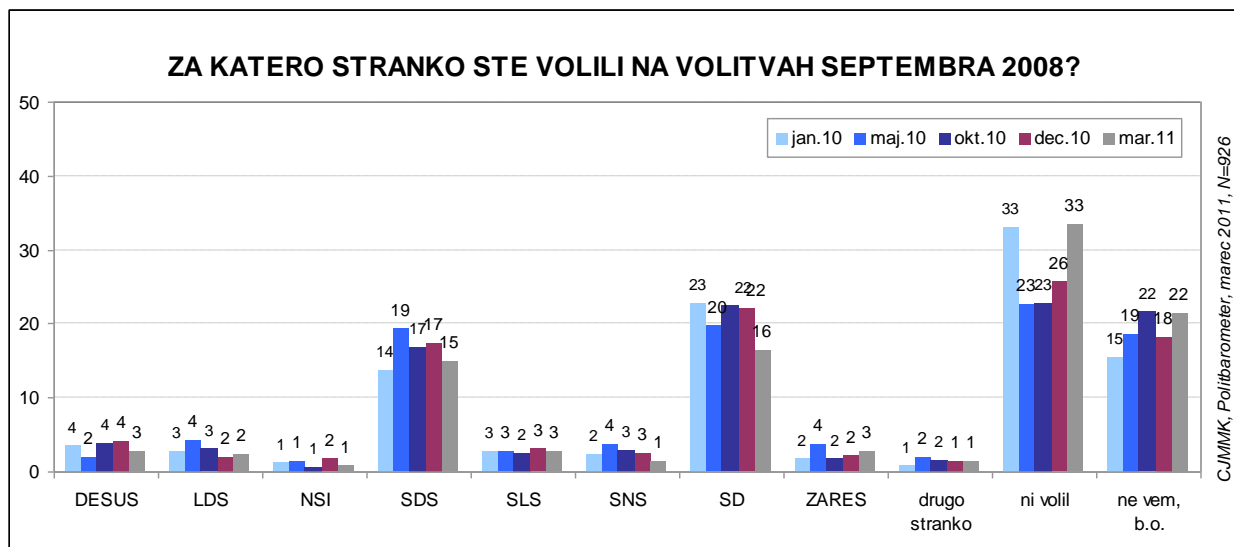

5.0 STRANKARSKA OPREDELJEVANJA

5.1 Retrospektiva: volilna ravnanja 2008

Vprašanje o volilnem ravnanju respondentov na zadnjih volitvah v DZ, tokrat o volilnem ravnanju septembra 2008, sodi v železni repertoar PB – kot intervenirajoča spremenljivka. Odgovori na vprašanje pokažejo aktualno »projekcijo« volilnih ravnanj respondentov, ki se oblikuje na osnovi vsaj treh okoliščin: dejanskega volilnega ravnanja ob zadnjih volitvah v DZ (2008), predelave njihovega »spomina o ravnanju« pod vplivom aktualnega ocenjevanja političnih in strankarskih razmerij ter spomina na lastno volilno ravnanje. V grafu 5.1 so prikazani odgovori na to vprašanje, zbrani v času januar 2010 – marec 2011, torej v času po zadnjih volitvah.

Graf 5.1

Predvsem je očitno, da spomin respondentov, zajetih v tem časovnem obdobju, »variira«, vendar v osnovi ponuja sprejemljivo razpršitev. Najbolj izstopajo variacije v deležih odgovorov »ni volil, ne ve, kako je volil oz. b.o.«. Delež domnevnih volivcev na volitvah v DZ 2008 dosega na osnovi tokratnih izjav 67%. Delež tistih, ki se spomnijo, za katero stranko so glasovali, se giblje v obsegu 45 %. Preostala konfiguracija odgovorov sicer ustreza rezultatom volitev v DZ 2008, pokaže pa se, da je »moč spomina« močno upadla še posebej pri manjših strankah (Zares, LDS), pa tudi razmerja med velikimi strankami niso skladna z volilnimi izidi. In tega niti ne pričakujemo.

»Preteklo volilno ravnanje« torej ni samo »pregled« izida preteklih volitev, temveč predvsem nakazuje trdnost oz. spremenljivost opredeljevanj respondentov do strank. To bomo pokazali v nadaljevanju poročila.

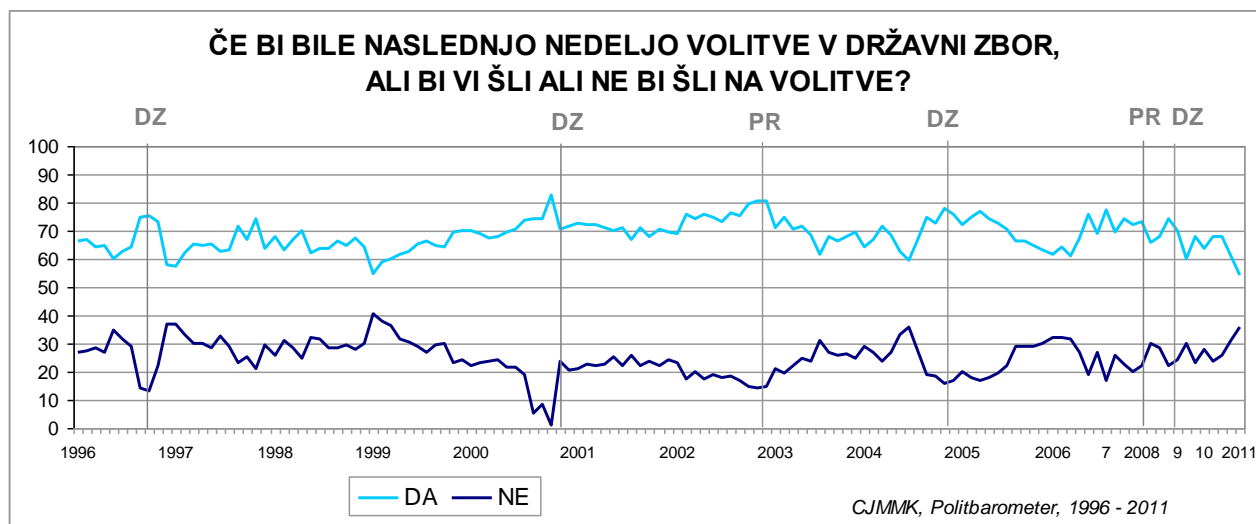
5.2 Pripravljenost udeležiti se volitev

Vprašanje o »pripravljenosti udeležbe na volitvah« ne služi le kot dostop v ugotavljanje odnosa do strank, saj se izkaže tudi kot pomemben samostojni kazalec politične klime. Iz grafa 5.2 oz na osnovi podatka, da je v tokratni meritvi le 54 % vseh vprašanih izreklo pripravljenost udeležbe na volitvah, (kar je v primerjavi s predhodnimi meritvami značilno manj), lahko sklepamo o stanju politične klime, o razpoloženju ljudi do aktualne politike in še posebej o stanju zaupanja v osrednje politične ustanove.

Glede pripravljenosti »udeležiti se volitev« lahko ugotovimo, da obstajajo značilne razlike med opazovanimi skupinami. Denimo, preferenti SDS (80 %) in desno samoopredeljeni (81 %) izražajo bistveno višjo stopnjo pripravljenosti udeležiti se volitev kot denimo preferenti SD (70 %), levo samoopredeljeni (59 %) ali strankarsko neopredeljeni (daleč največja skupina – 34 %) itd.

Le respondentu, ki izrazi pripravljenost udeležiti se volitev, je mogoče vprašati, »Za katero stranko bo volil«. V tem primeru gre za »filter«. Iz grafa 5.2 lahko razberemo, da pripravljenost za udeležbo na volitvah narašča s približevanjem termina državnoborskih oz. predsedniških volitev oz. upada z odmikom od njih. Trenutna situacija, dve leti in pol po volitvah v DZ pa kaže najnižji odziv.

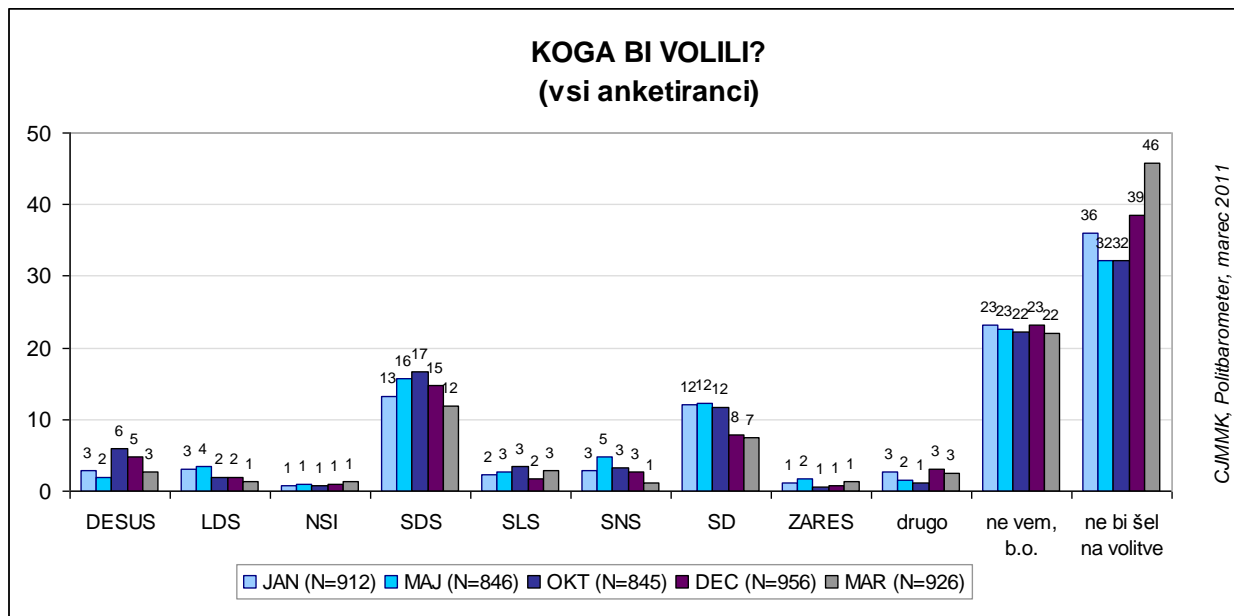
Graf 5.2

5.3 Za katero stranko bi volili – presek in retrospektiva?

Vsem, ki pritrdilno odgovorijo na predhodno vprašanje, zastavljamo vprašanje »Za katero stranko bi volili?«. Rezultat aktualne meritve in bližnji pogled na predhodne meritve je podan v grafih 5.3 in 5.4.

Graf 5.3

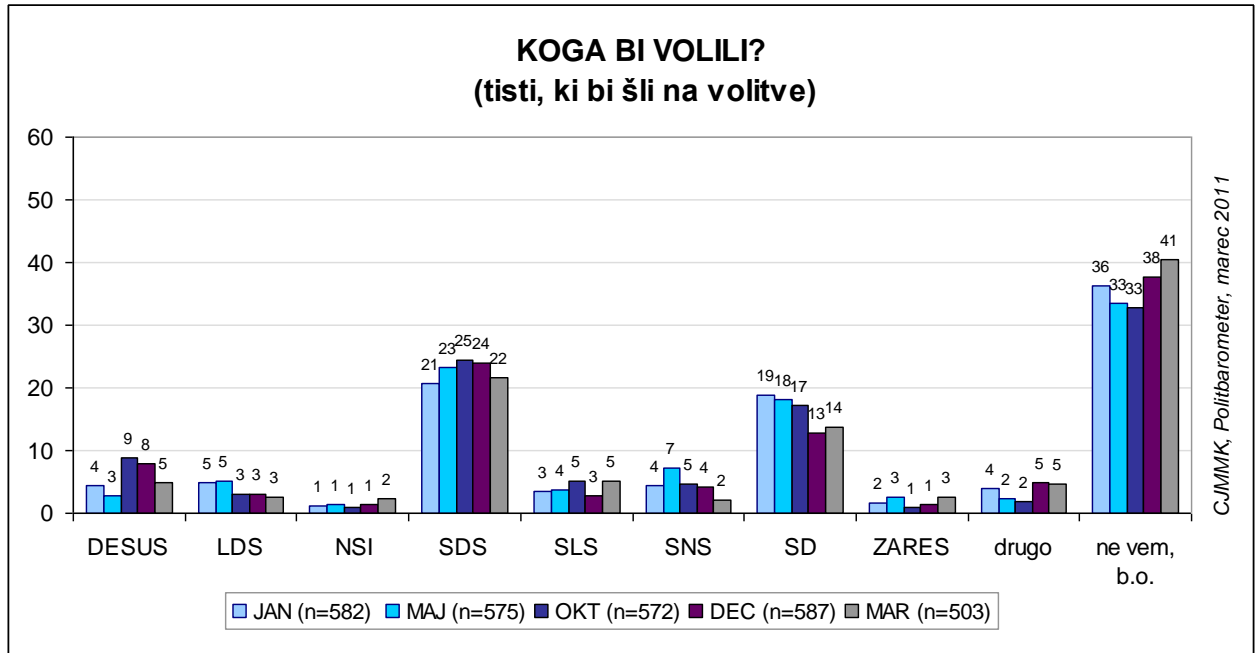
Graf 5.3 prikazuje opredeljevanje respondentov – v polnem obsegu vsakokratnega vzorca, torej brez izključitve »nevolilcev«. Tokrat, v marcu 2011, je »(bi volil) stranko« navedlo le slaba tretjina (32%) vseh respondentov. Poleg tistih, ki »ne bi šli na volitve« (46%), se torej oblikuje skupina, približno petina (22%) vseh respondentov, ki niso pripravljene ali niso sposobni odgovoriti z navedbo konkretne stranke.

Delež teh (nevolilcev, neopredeljenih) sicer v bližnji primerjavi niha, vendar je v osnovi vseskozi visok. Na osnovi rezultatov meritev PB skozi dolgo obdobje je očitno, da se znaten del vseh anketirancev ni pripravljen opredeljevati oz. izbirati med političnimi strankami.

Graf 5.4 prikazuje razpršitev odgovorov na vprašanje »bi volil« zgolj v skupini »udeležencev« volitev. Tudi znotraj te skupine se pokaže neopredeljenost do strank kot ključna značilnost. Delež neopredeljenih v bližnji primerjavi niha (od 33% v oktobru lani do 41 % marca letos). Sicer pa graf razkriva konfiguracijo oz. trende opredeljevanja do strank kot relativno stabilne. SDS tako dosega nekaj manj kot četrtino vseh opredelitev; SD (od 19 % do 14 %), Desus (od 9 do 5 %) in SNS (od 7 do 2 %) nakazujejo trend upadanja; SLS in LDS sta relativno stabilna na nizki ravni, Zares (od 1 do 3 %) pa se rahlo vzpenja itd.

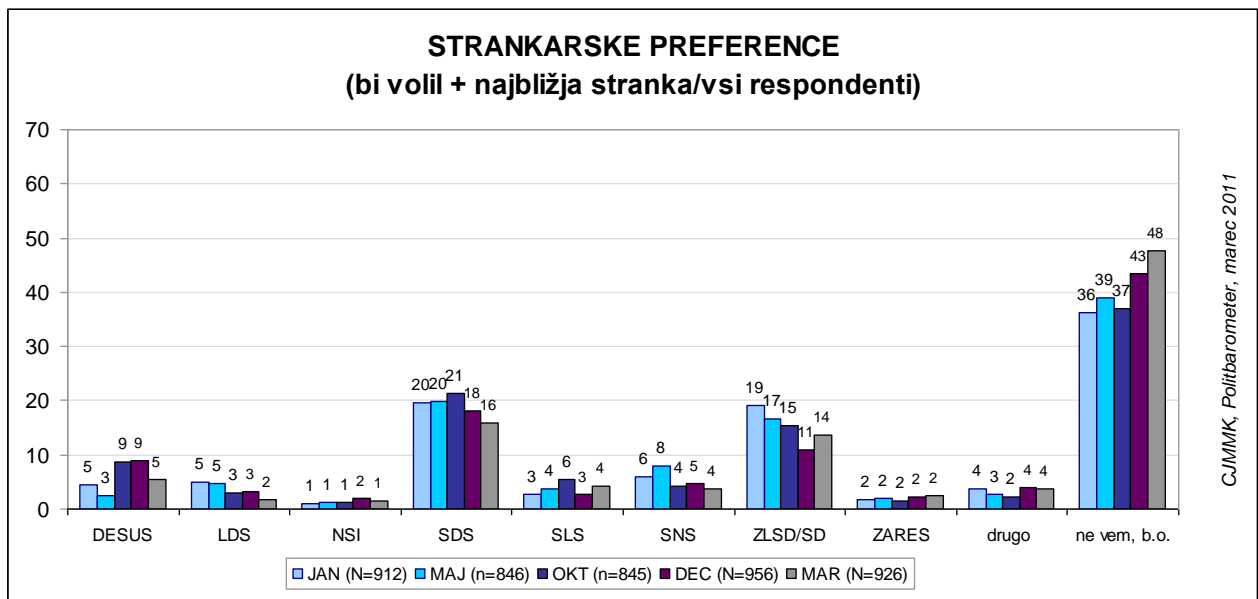
Graf 5.4

5.4 Strankarske preference – preseki in bližnje primerjave

Po vprašanju »Za katero stranko bi volil?«, respondentom, ki ne navedejo stranke in vsem, ki odgovorijo, da se volitev ne bodo udeležili, zastavimo dopolnilno vprašanje: »Pa vendarle, katera stranka vam je najbližja?«. Na ta način povečamo delež strankarsko opredeljenih s prvotnih 32 % na 52 % vseh respondentov. S strnitvijo odgovorov na obe vprašanji oblikujemo indeks »strankarske preference«.

Graf 5.5

Rezultati meritev strankarskih preferenc z bližnjimi primerjavami so prikazani v grafu 5.5. Predvsem je očitno, da se delež strankarsko neopredeljenih v obdobju januar 10 do marec 11 močno povečuje.

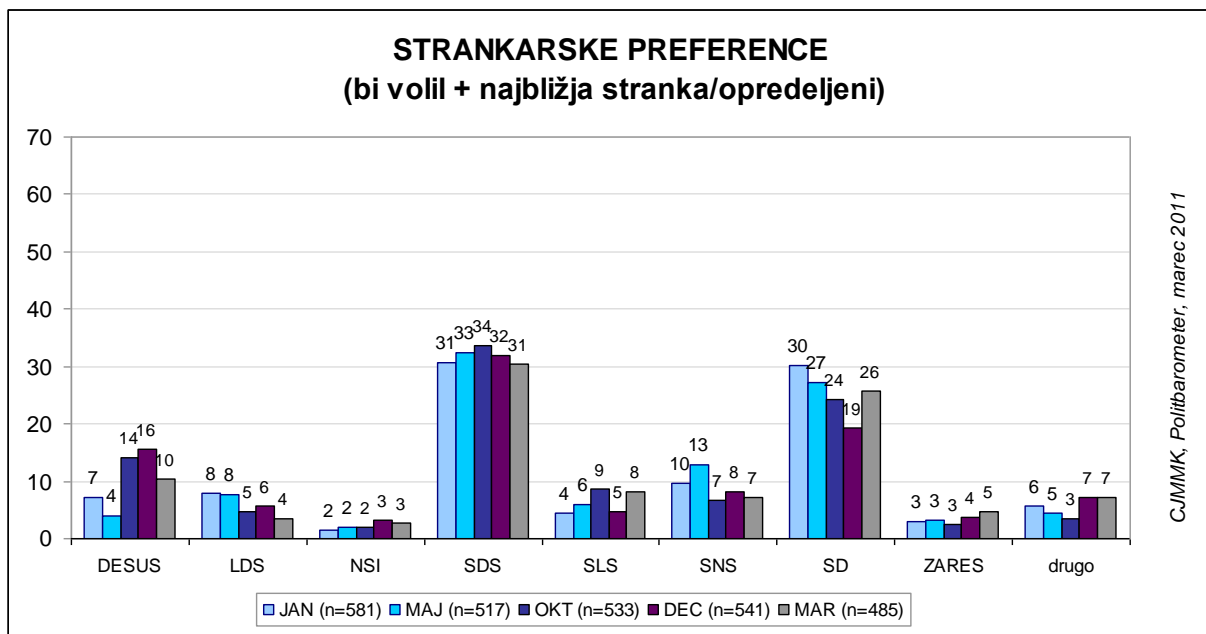
- Preferenčno neopredeljenih ostane polovica (48 %) vseh vprašanih;
- najvišje je uvrščena SDS (16 %), sledi SD (14 %), Desus (5 %), SLS in SNS (4 %) ter Zares in LDS (2 %).

Primerjave petih meritev (januar 10 – marec 11) pokažejo:

- značilen upad preferenčne podpore SDS iz 21 % (v oktobru lani) na 16 % (v marcu letos);
- upad preferenčne podpore Desus iz 9 % (v oktobru in decembru lani) na 5 %;
- upad podpore LDS iz 5 % (maja lani) na 2 %;
- upad in nihanje podpore SD iz 19 % (januarja lani) na 11 % (decembra lani) in dvig na 14 % (marca letos);
- nihanje podpore SLS iz 6 % (oktobra lani) na 3 % (v decembru) in 4 % (v marcu letos);
- upad podpore SNS iz 8 % (maja lani) na 4 % (marca letos);
- stabilno nizko podporo Zares v vsem obdobju (2 %).

Graf 5.6, ki prikazuje opredelitve »opredeljenih« (neto), bolj izostreno pritrди prej povedanemu. V skupini »majhnih« strank z višjimi povprečji v zadnjem letu izstopata SLS in Zares z okrepitvami, Desus in LDS pa z značilnimi izgubami glede na prejšnje meritve. Najočitnejši premik iz decembra v marec pa se pokaže pri stranki SD, ki se povzpne iz 19 na 26 % opredeljene preferenčne podpore.

Graf 5.6

5.5 Trdnost preferenčnega opredeljevanja in strukturne značilnosti

Preizkus odgovorov na vprašanje »volil bi« in umestitve respondentov na indeksu strankarskih preferenc nakazuje trdnost preferenčnih opredelitev. Glede na to, da je v dvoletnem obdobju nihala delež preferentov posameznih strank, da respondenti spreminjajo svoje preference do strank ali pa se preferenčno ne opredeljujejo – in to je trajen potek med volitvami – lahko pričakujemo, da se položaji posameznih strank bistveno spreminjajo. Stranka, ki je v vmesnem obdobju pridobivala preferente, jih »črpa« iz preferenčnih skupin drugih strank ali pa med strankarsko neopredeljenimi. Stranka, ki izgublja preferenčno podporo, svoje preferente oddaja predvsem v skupino strankarsko neopredeljenih.

Vpogled v analizo pokaže, da so »najstabilnejše« preferenčne skupine: preferenti SDS, »strankarsko neopredeljeni« in preferenti SD. In vendar je tudi za te skupine preferentov značilno, da se je znaten del respondentov, ki navaja, da je leta 2008 volil eno od teh strank oz. da ni volil, v navedbi preferenc prerazporedilo. Osnovna smer prehodov je od strank k neopredeljenosti; prehode iz neopredeljenosti k strankam opazimo izjemoma; redki prehodi med strankami so omejeni na »bližnje« in le posamezni primeri tudi na »daljnje« stranke (prehodi med koalicijskimi in opozicijskimi strankami).

Pogled v sestave preferenčnih skupin je smiseln le za dve najbolj podprti stranki (SDS, SD) in za skupino strankarsko neopredeljenih.

Analiza pokaže, da se v skupino strankarsko neopredeljenih, ki predstavlja skoraj polovico z raziskavo zajetih, več kot v povprečju umeščajo respondenti stari od 31 do 45 let (56 %), poklicno izobraženi (58 %), samozaposleni (65 %), živeči na podeželju (50 %), ženske (51 %) itd. Skupina neopredeljenih torej ni strukturno ozko opredeljena. Glede na nakazana odstopanja, ki so majhna, velja, da gre za strukturno široko razprostrt nabor politično nemotiviranih oseb, ki se niso pripravljene odzivati na vprašanja o njihovi politični opredeljenosti. Da je temu tako, kažeta tudi preizkusa glede nazorske umeščenosti. Tako ni razlik v deležih neopredeljenih glede na vernost, nevernost oz. versko neopredeljenost. Na dimenziji levo–desnega uvrščanja pa se pokaže, da je med strankarsko neopredeljenimi bistveno več levo–desno neopredeljenih (64 %) in značilno več 'sredinsko' opredeljenih (56 %) kot 'levo' (36 %) oz. 'desno' (22 %) opredeljenih.

Med preferenti SDS, ki so na opazovanih strukturnih dimenzijah pretežno v povprečjih, opazimo sicer nekaj več srednje izobraženih in nekaj manj respondentov iz najstarejše skupine ipd. Na obeh nazorskih dimenzijah pa so razlike vidnejše. Tako je med preferenti SDS bistveno več vernih (23 %) kot nevernih (7 %) in predvsem bistveno več desno samoopredeljenih (42 %) kot levo opredeljenih (4 %) ipd.

Preferenčna skupina SD po strukturnih značilnostih ostaja bolj ali manj v povprečjih, le da so okrepljeni deleži najmlajših in najstarejših, upokoencev ter dijakov in študentov, pa tudi

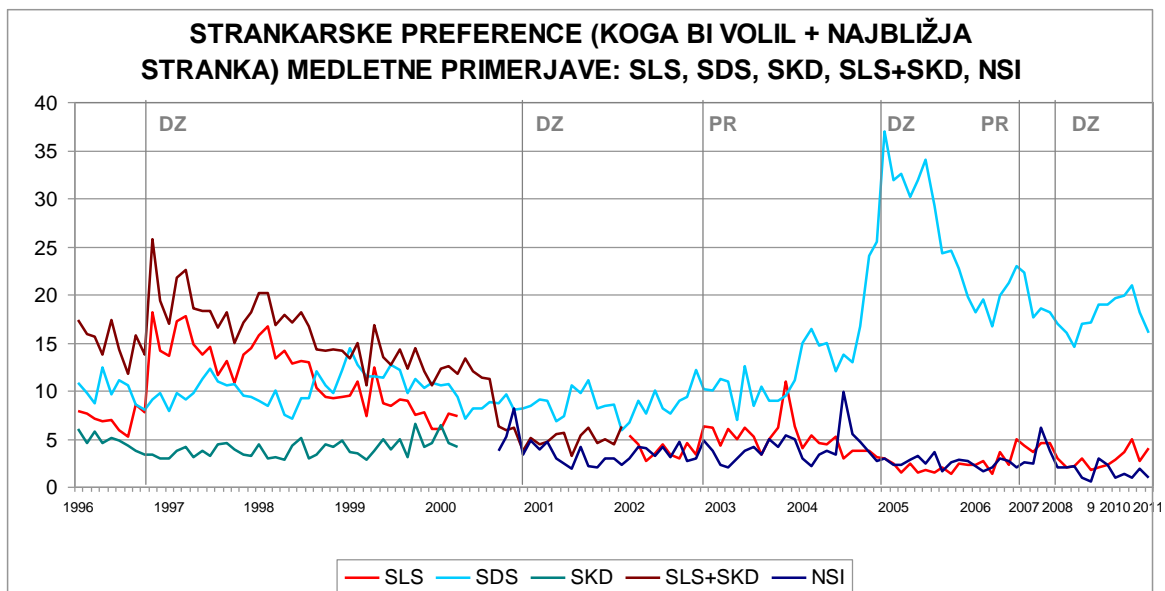
brezposelnih, in da je večja zastopanost respondentov iz Ljubljane in Maribora itd. Na obeh nazorskih dimenzijah pa so razlike očitnejše, tako kot pri skupini SDS, le z obratnimi poudarki – v tej skupini je značilno več nevernih (21 %) kot vernih (8 %), pretežno so levo samoopredeljeni (37 %) in le izjemoma desno samoopredeljeni (3 %).

5.6 Preferenčno opredeljevanje skozi čas

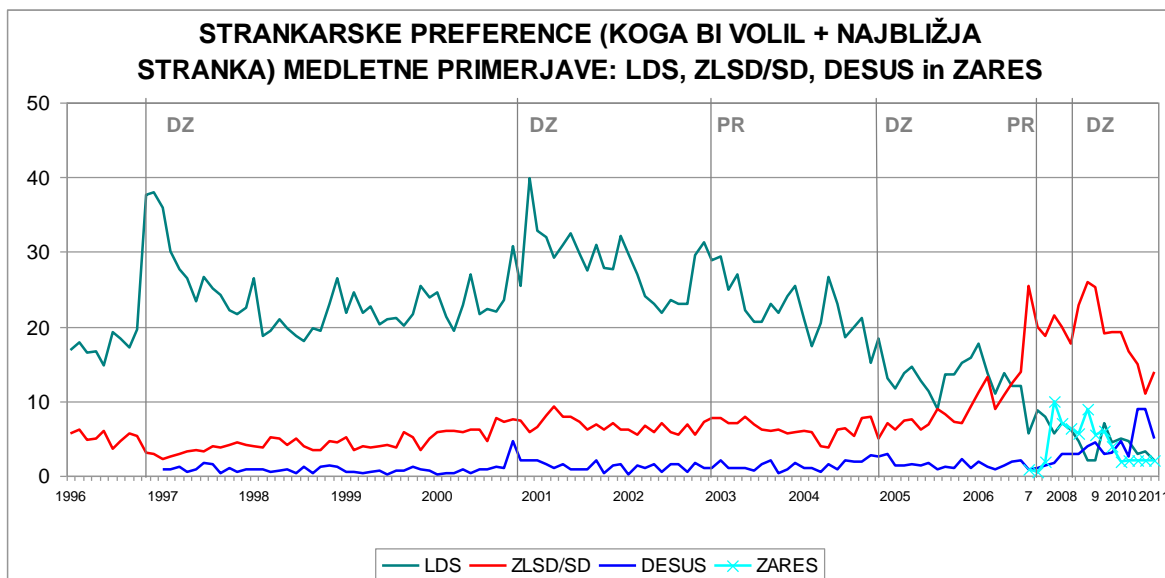
V nadaljevanju (grafi 5.11 do 5.14) so prikazana preferenčna opredeljevanja za posamezne skupine strank: za skupini koalicijskih in opozicijskih ter posebej za SNS.

Tokrat se ne bomo posebej spuščali v opis teh prikazov.

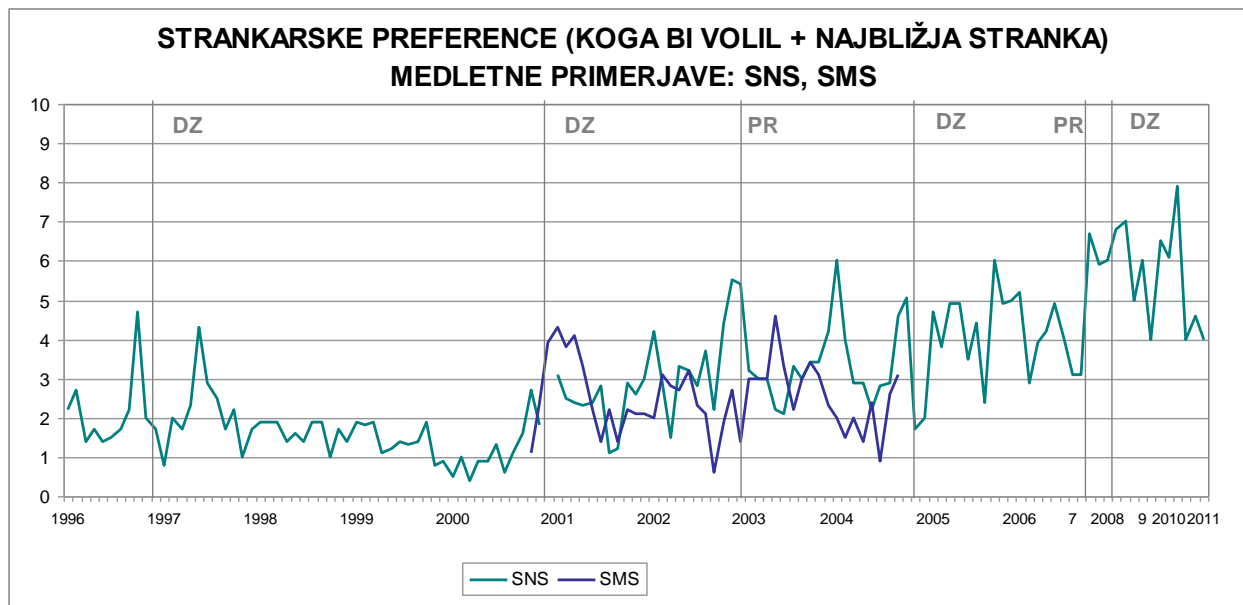
Graf 5.11

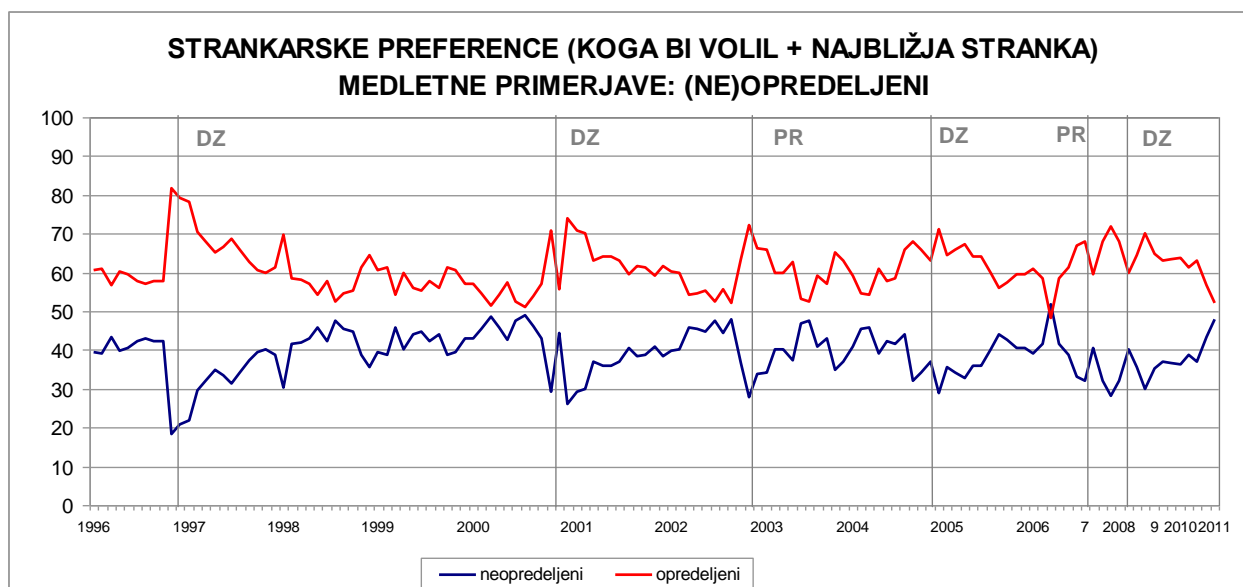
Graf 5.12

Graf 5.13

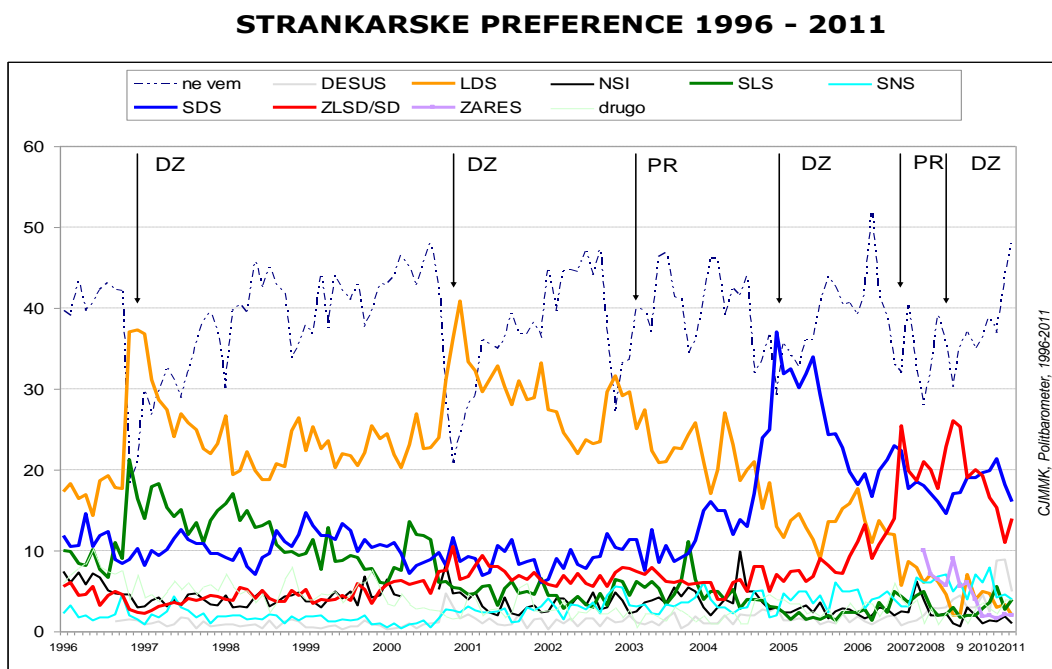

Graf 5.14

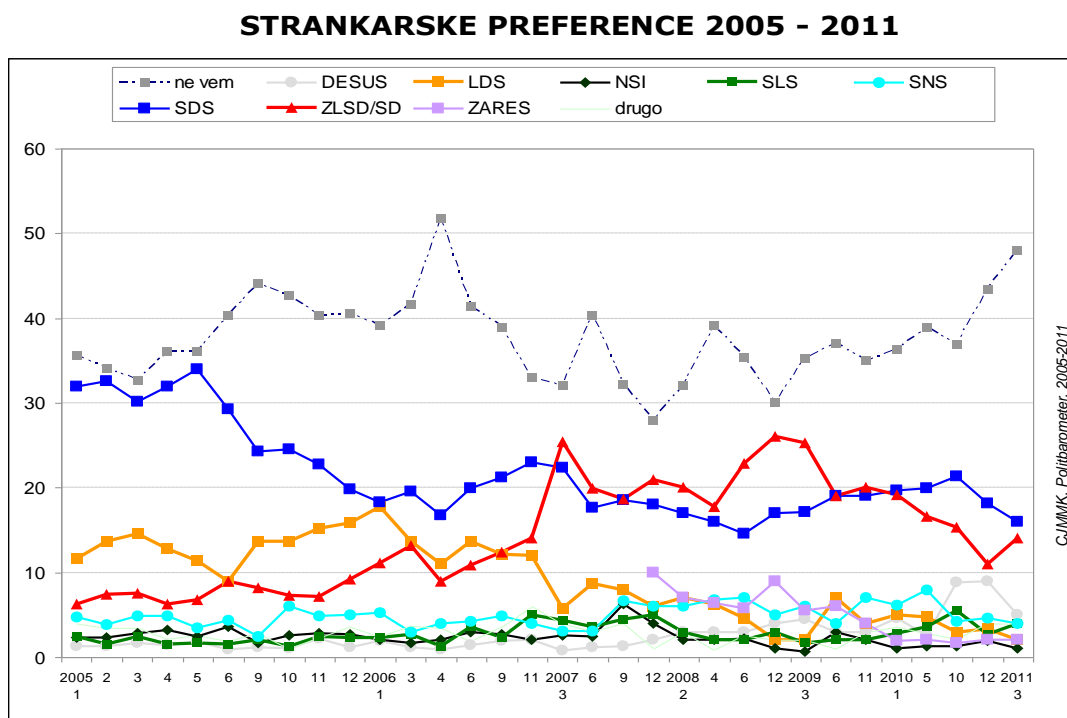
Graf 5.15 ilustrira celoten potek preferenčnega opredeljevanja za parlamentarne stranke v obdobju 1996-2011. V njem vidno izstopajo osrednje stranke oz. skupine strank s svojo nosilno vlogo v posameznih obdobjih.

Graf 5.15

Graf 5.16 predstavlja le aktualni izsek iz grafa 5.15 in bolj pregledno prikaže potek preferenčnega opredeljevanja v obdobju 2005–2011.

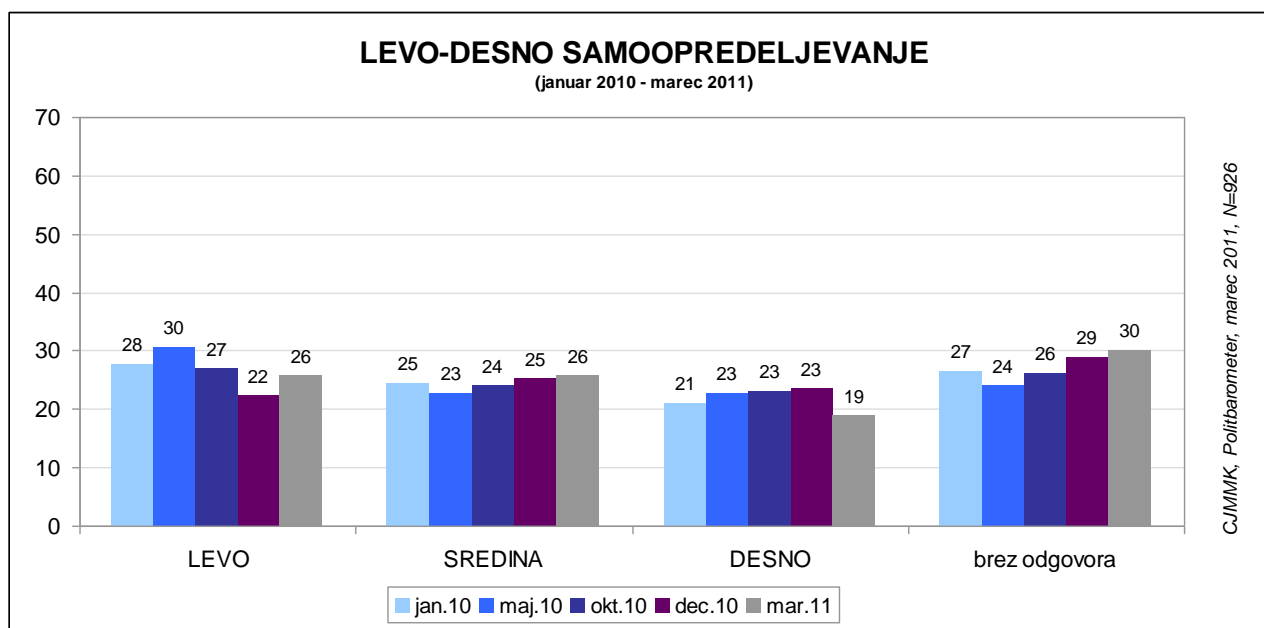
Graf 5.16

5.7 Levo-desno samoopredeljevanje

Prikaz meritev »levo-desnega samoopredeljevanja« dodatno ilustrira dinamiko nazorskega opredeljevanja vprašanih. Kratkoročne primerjave opredelitev (graf 5.17; januar 10 – marec 11) sicer nakazujejo nihanja in premike v smeri začetnega zmanjševanja deleža levo opredeljenih in njihovega zaključnega dviga (november 09: 33%; december 10: 22% !; marec 11: 26 %). Manj izrazito pa je povečevanje deleža sredinsko opredeljenih. Postopna rast desno opredeljenih v opazovanem obdobju se zaključi z značilnim upadom ob zadnji meritvi. Zadnja meritev pokaže, da se krepi delež sredinsko opredeljenih in levo-desno neopredeljenih.

Graf 5.17

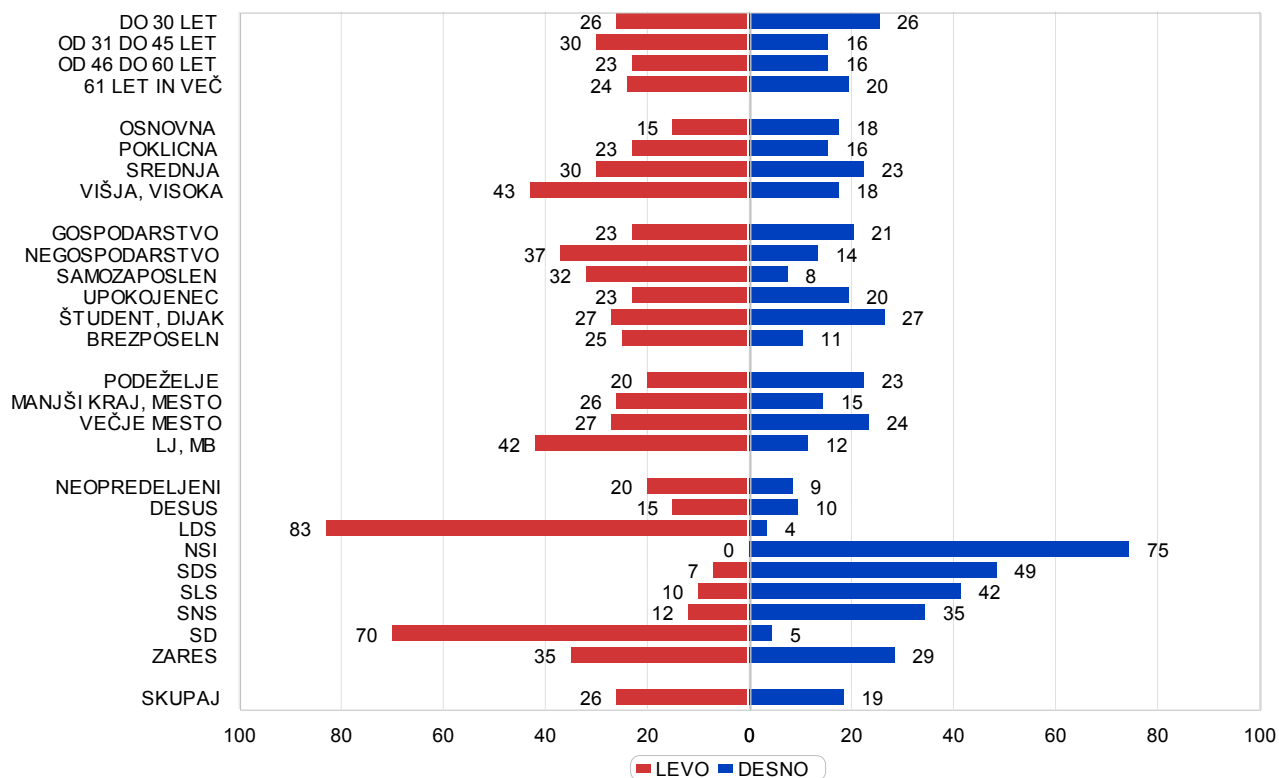

Analiza (graf 5.18) pokaže, da je levo-desno samoopredeljevanje prejkoslej ustrezen izraz politično – nazorskega opredeljevanja, ki se izraža skozi strankarske preference, deloma, a manj izrazito pa tudi na dimenziji vernost. Vidni pa so tudi strukturni vplivi, saj je med levo opredeljenimi izrazito več srednje ter višje in visoko izobraženih, dalje zaposlenih v gospodarstvu, respondentov iz urbanih središč ipd. Seveda je med levo opredeljenimi daleč največ preferentov SD pa tudi LDS, Zares in Desus. Med desno opredeljenimi pa bolj kot v povprečju izstopajo najmlajši, srednje izobraženi, tudi dijaki in študenti in preferenti desno sredinskih strank itd.

Graf 5.18

LEVO-DESNO SAMOOPREDELJEVANJE

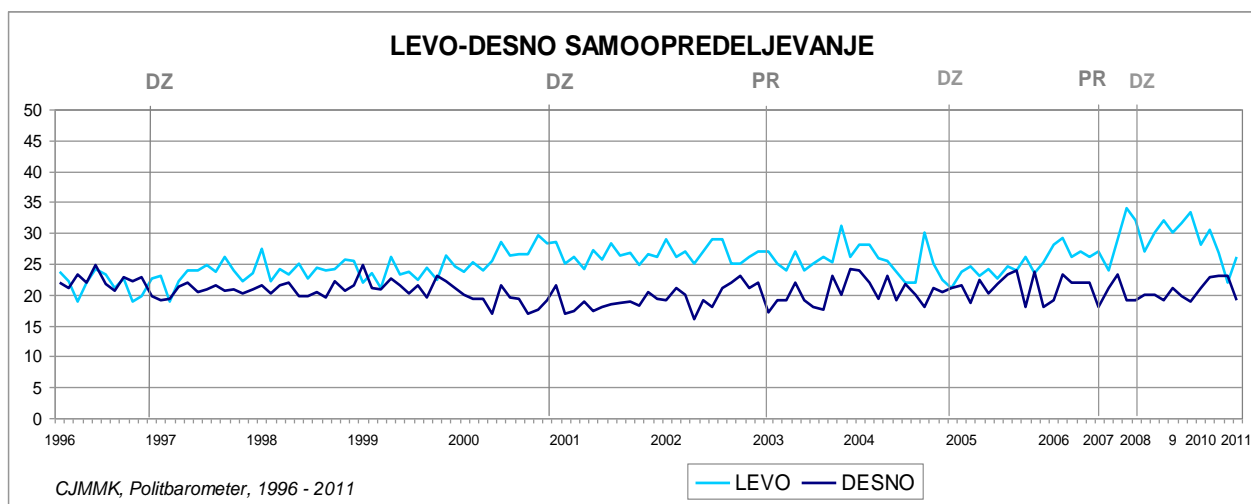
(glede na izbrane skupine)

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

Graf 5.19 ponazarja nihanja v levo - desnem samoopredeljevanju v vsem obdobju opazovanja. Aktualen trend je vračanje v dolgoletno povprečje.

Graf 5.19

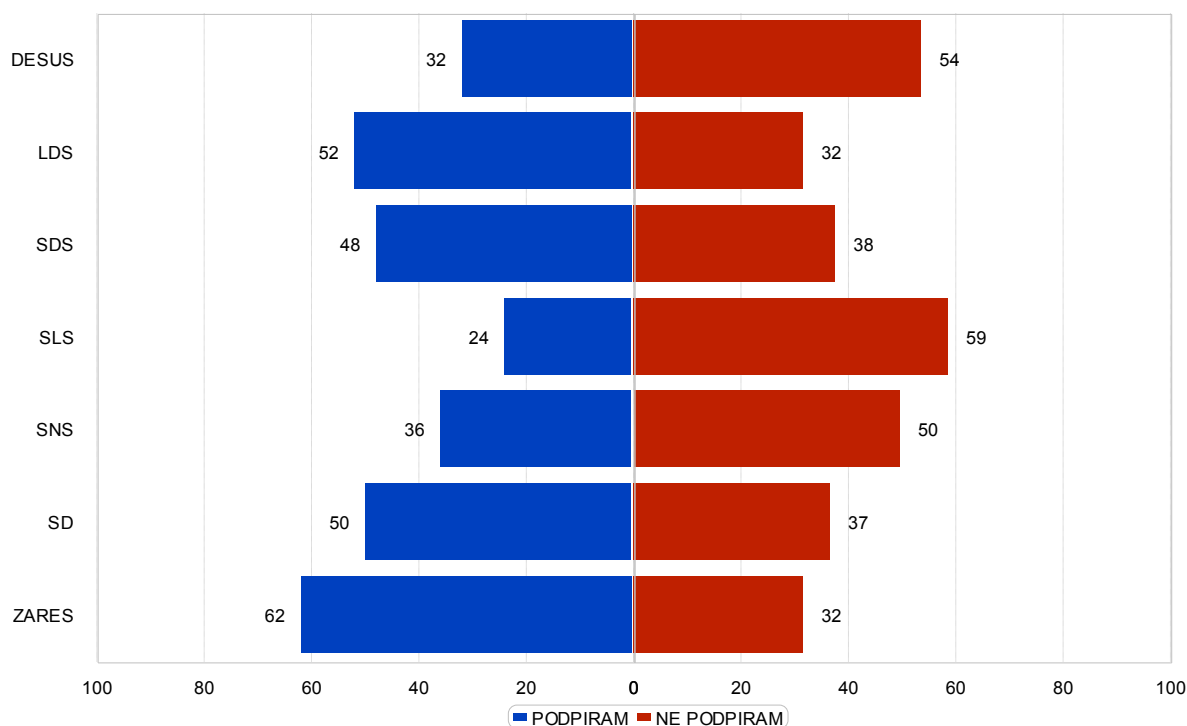
5.8 Strankarska iskanja

V tokratno meritev smo vključili vprašanje, ki se je glasilo : »Raziskave kažejo veliko nezadovoljstvo in nezaupanje v politike in politične stranke v Sloveniji. Ali podpirate zamisel o zamenjavi predsednikov in vodstev parlamentarnih strank? Povejte najprej za stranko ... (ime predsednika)«. Vprašanje je zajelo vse parlamentarne stranke in NSi.

Dobljeni odgovori so prikazani v grafu 5.20. Očitno je, da so se razpondenti radoživo odzivali na ponujen izziv; v povprečju na postavljeno vprašanje ni odgovorilo le 14 do 17 % respondentov. Iz prikaza je vidno, da je težnja po zamenjavi najizrazitejša pri strankah Zares, LDS pa tudi SD in SDS. Najmanj zahtev po menjavah vodstev pa »zberejo« stranke SLS, Desus in SNS.

Graf 5.20

ALI PODPIRATE ZAMISEL O ZAMENJAVAH PREDSEDNIKOV IN VODSTEV V NASLEDNJIH STRANKAH?

CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

Analiza nakaže določene značilnosti v izražanju želje po zamenjavi vodstev. Tako na primer ob Desusu ta želja bolj izstopa med najmlajšimi (44 %), med dijaki in študenti (45 %), levo opredeljenimi (42 %), med preferenti SD (33 %) in SLS (39 %); zamenjavo vodstva LDS terja mnogo večji delež vseh, predvsem pa iz skupine desno opredeljenih (65 %) ter preferentov SNS (75 %), SDS (69 %) itd. Zamenjavo vodstva SDS si izraziteje želijo dijaki in študenti (57 %), tudi najmlajši (53 %), prebivalci večjih mest (54 %), neverni (55 %), levo samoopredeljeni (64 %) ter seveda preferenti nasprotnih strank. Pri tem dodajmo, da ideja o zamenjavi naleti na značilno podporo tudi znotraj nazorskega bloka - med desno

samoopredeljenimi (36 %), preferenti SLS (48 %) pa tudi med strankarsko neopredeljenimi (51 %). Vodstvo SLS je na nizki ravni terjanih zamenjav in visoki podpori vodstvu. Manjša odstopanja v smeri menjave vodstva opazimo pri najmlajših (33 %), zaposlenih v gospodarstvu (33 %), samozaposlenih (35 %) ter dijakih in študentih (38 %).

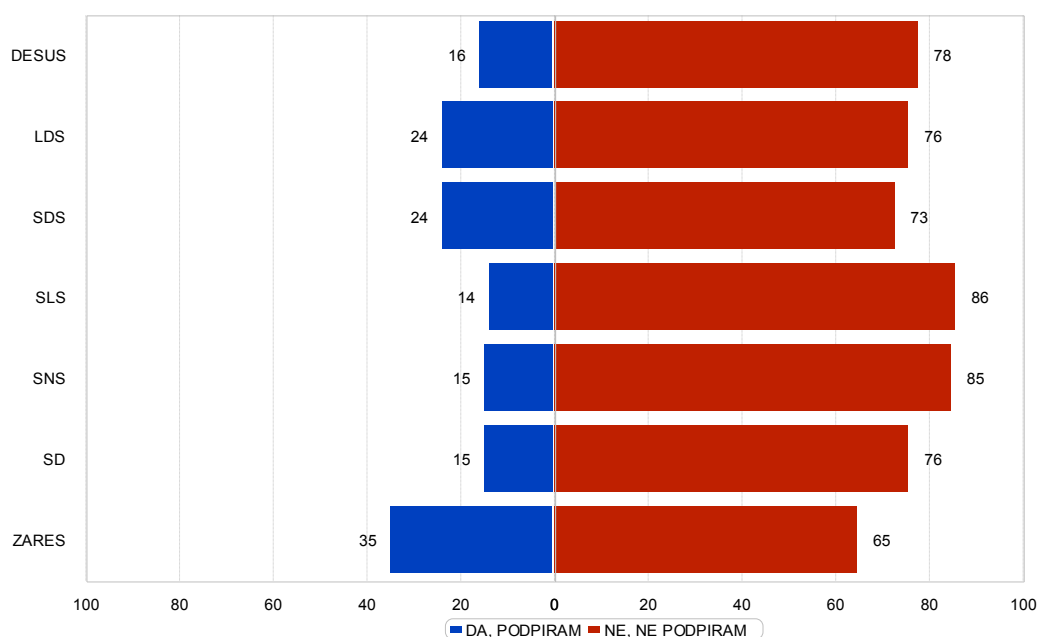
Zamisel o zamenjavi vodstva SNS je bolj ali manj enakomerno razporejena v vseh opazovanih skupinah. Nekaj več teh zahtev je med respondenti v starosti od 46 do 60 let (41 %), med zaposlenimi v gospodarstvu ter upokojenci (39 %), študenti in dijaki (40 %), med preferenti SLS (49 %) itd.

Za zamenjavo vodstva SD se zavzema sicer dobra polovica vseh, med njimi pa izraziteje dijaki in študenti (59 %), brezposelni (65 %), najmlajši (54 %), še posebej izrazito pa preferenti SDS (68 %) itd. Zamisel o zamenjavi vodstva Zares je najizraziteje podprta, še posebej izstopa med zaposlenimi v gospodarstvu (72 %), brezposelnimi (71 %), desno in sredinsko opredeljenimi (68 %), med preferenti SDS (77 %) itd.

Graf 5.21 dodatno pokaže, kako preferenti posameznih strank izražajo željo po menjavi vodstev svojih strank. Pri tem dodajmo, da so vsi prikazi, ki zadevajo stranke z majhnimi preferenčnimi skupinami zgolj indikativni in brez statistične veljave. Pokaže se, da je med preferenti vseh strank bolj ali manj izoblikovano zaledje »upornikov«, ki bi zamenjali vodstva svojih strank. Najizraziteje to izstopa med preferenti Zares, torej stranke, ki ima med vsemi najbolj izdelan sistem demokratične presoje svojih vodstev (letne konvencije in preverjanja zaupanja v vodstvo).

Graf 5.21

PODPORA ZAMISLI O ZAMENJAVAH PREDSEDNIKOV IN VODSTEV PO STRANKAH MED PREFERENTI ISTIH STRANK

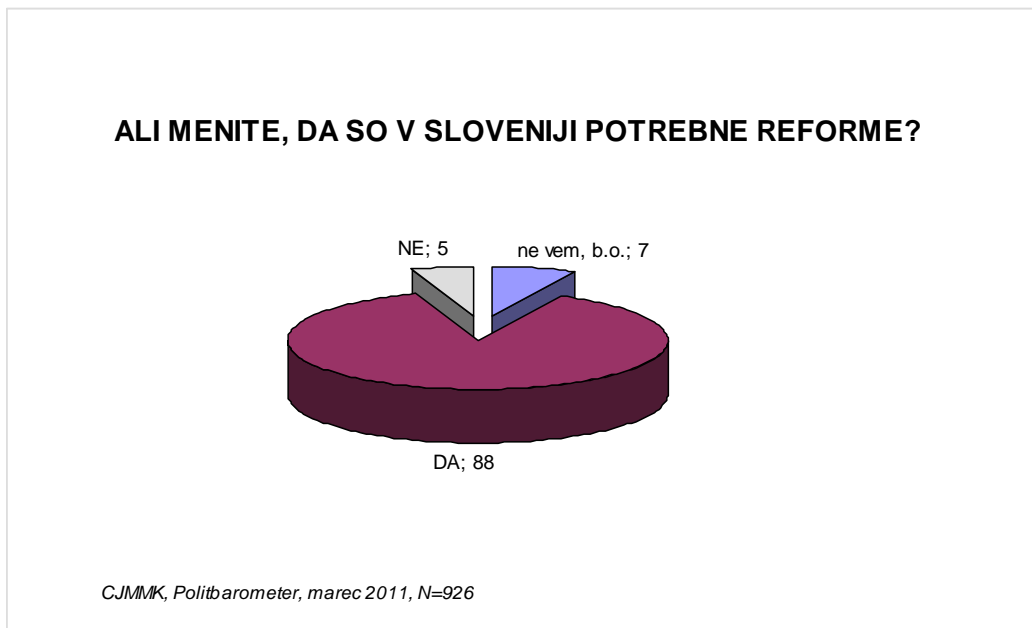
CJMMK, POLITBAROMETER, marec 2011, N=926

6.0 AKTUALNA VPRAŠANJA

6.1 Ali so v Sloveniji potrebne reforme?

Na vprašanje »Ali menite, da so v Sloveniji potrebne večje strukturne spremembe ali reforme?« je velika večina (88 %) vseh respondentov odgovorila pritrdilno. Zavedst o potrebnosti reform je univerzalno prisotna. Kaj to pomeni v konkretnem izrazu, pa pokažejo odzivi na vprašanja o pokojninski reformi in zakonu o malem delu.

Graf 6.1

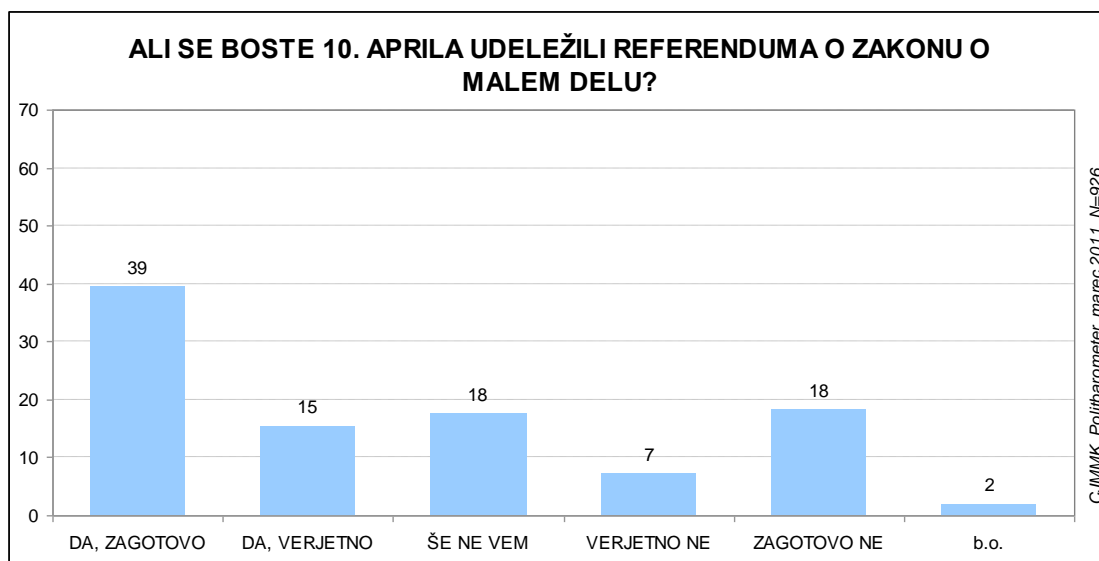
6.2 Vprašanja ob referendumu o Zakonu o malem delu (ZMD)

V tem kontekstu smo zastavili vprašanja:

- o udeležbi na referendumu o ZMD;
- o glasovanju na referendumu;
- o trdnosti odločitve glede glasovanja;
- o spreminjanju stališča do ZMD v zadnjem obdobju;
- in o vplivu akterjev ZMD na odločitve.

V grafu 6.2 so prikazani podatki o nameravani udeležbi na referendumu ZMD. Na osnovi odgovorov bi lahko sklepali, da se nekako polovica vseh respondentov (zagotovo 39 %, verjetno 15 %) namerava udeležiti glasovanja.

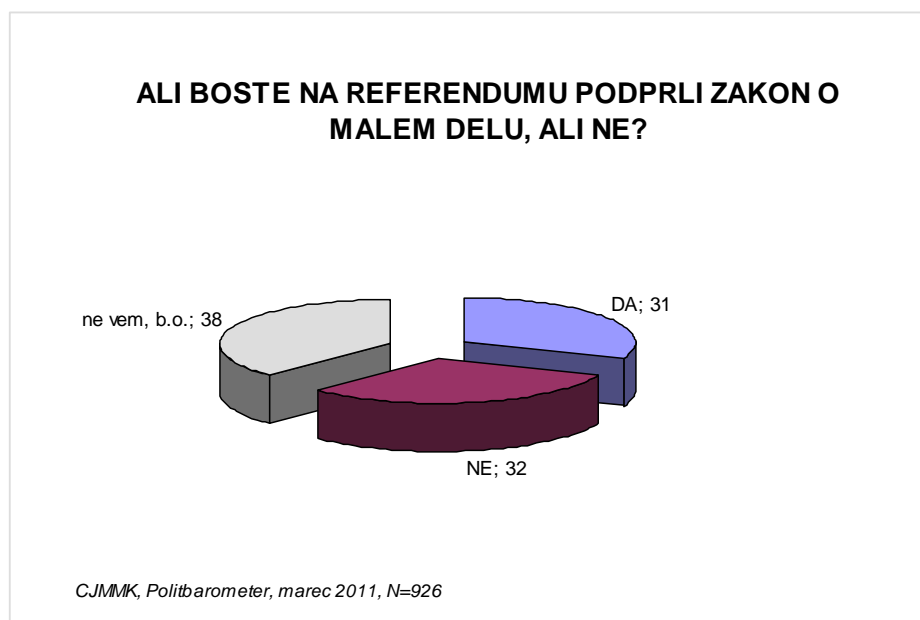
Graf 6.2

Analiza pokaže, da višjo udeležbo (zagotovo + verjetno) od povprečne na referendumu napovedujejo najmlajši (63 %), srednje ter višje – visoko izobraženi (65 %), dijaki in študenti (72 %) itd.

Graf 6.3 prikazuje razporeditev odgovorov na vprašanje o glasovanju na referendumu o ZMD. Deleža za (31 %) in proti (32 %) sta izravnana, več pa je neopredeljenih (38 %).

Graf 6.3

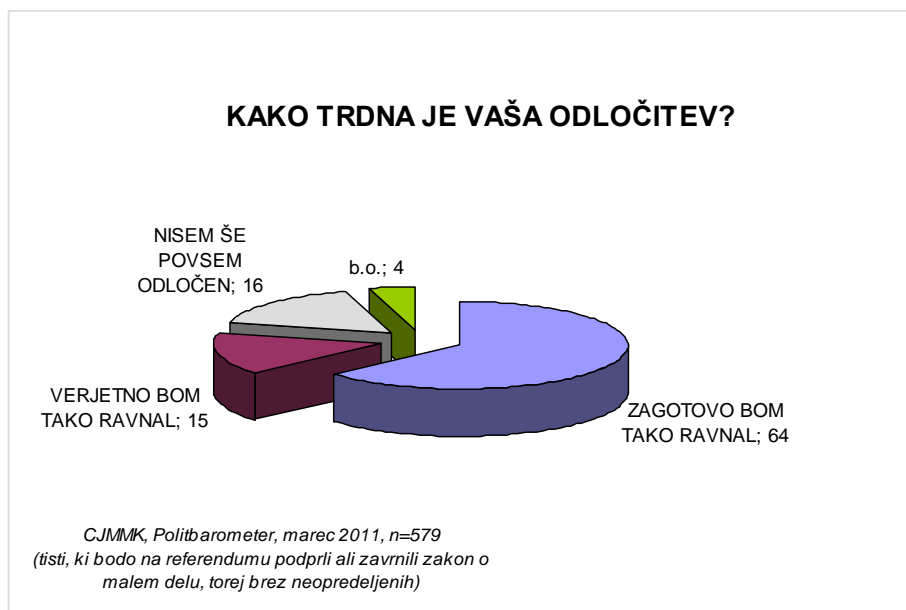

Analiza pokaže, da s povišanim deležem nasprotnikov ZMD izstopajo skupine: najmlajši (51 %), dijaki in študentje (57 %), srednje izobraženi (44 %), desno opredeljeni in preferenti SDS (40 %), preferenti SLS (57 %) ipd. Med preferenti, ki pritrjujejo ZMD, pa vidneje izstopajo visoko in višje izobraženi (40 %), prebivalci Ljubljane in Maribora (38 %), levo opredeljeni

(37 %), preferenti SNS (50 %), Desus (40 %) ipd. Opredeljevanje strank do ZMD in opredeljevanje preferentov ne poteka skladno. Denimo med preferenti SDS, torej stranke ki nasprotuje ZMD, je delež podpor skoraj enak deležu zavračanj (35 %; 40 %). Med preferenti SD pa se pokaže celo obrat: več je nasprotnikov (39 %) kot domnevnih podpornikov (38 %) ZMD na referendumu.

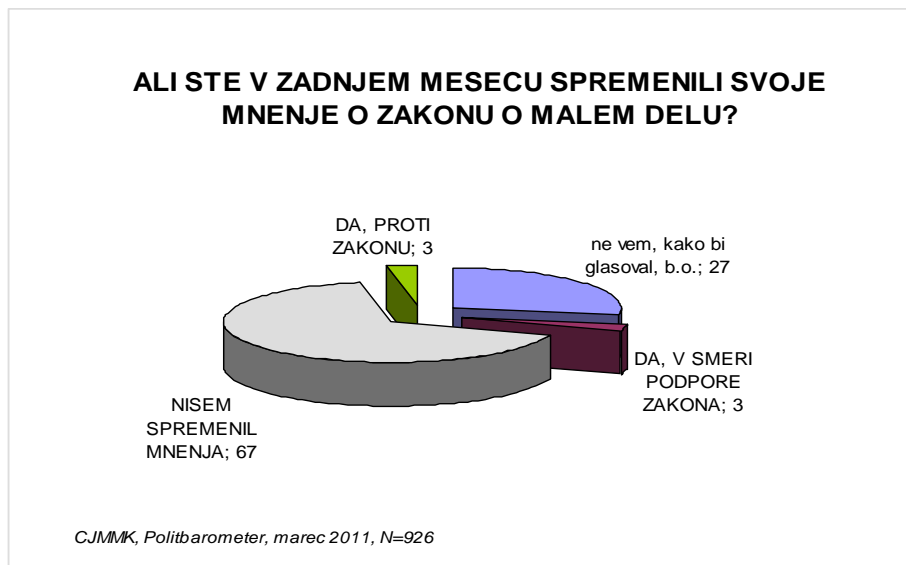
Na vprašanje trdnosti odločitve glede referendumskega ravnanja se pokaže (glej graf 6.4), da večina respondentov svoje presoje šteje za trdne, nespremenljive in le manjši del je še neodločen ali sploh neodločen.

Graf 6.4

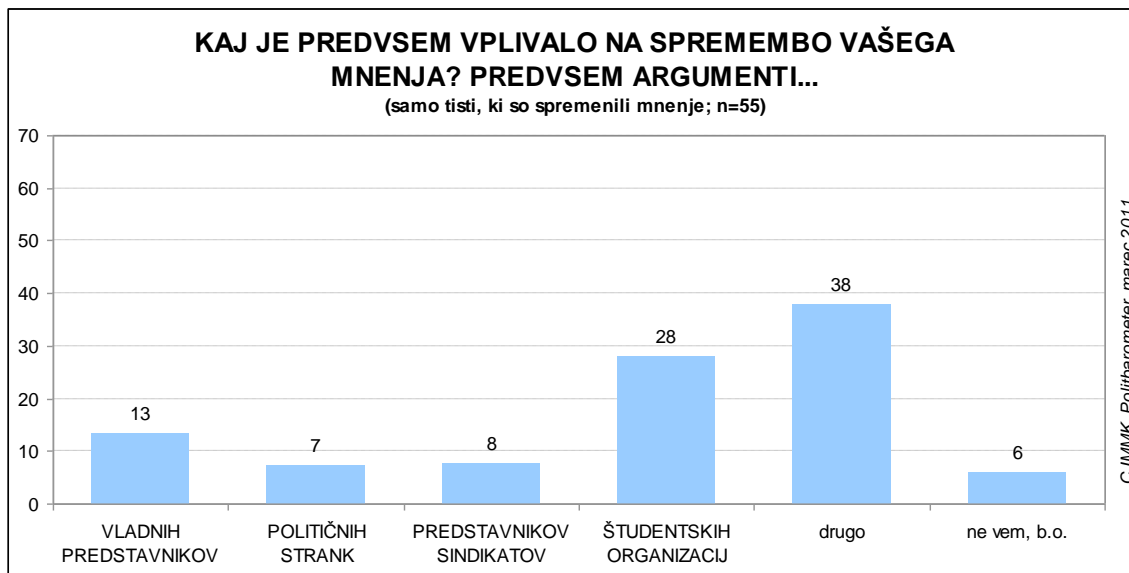

Graf 6.5 nakaže odgovore na vprašanje o spreminjanju odločitve respondentov o ZMD v zadnjem času, graf 6.6 pa od koga prihajajo vplivi na spreminjanje teh odločitev.

Graf 6.5

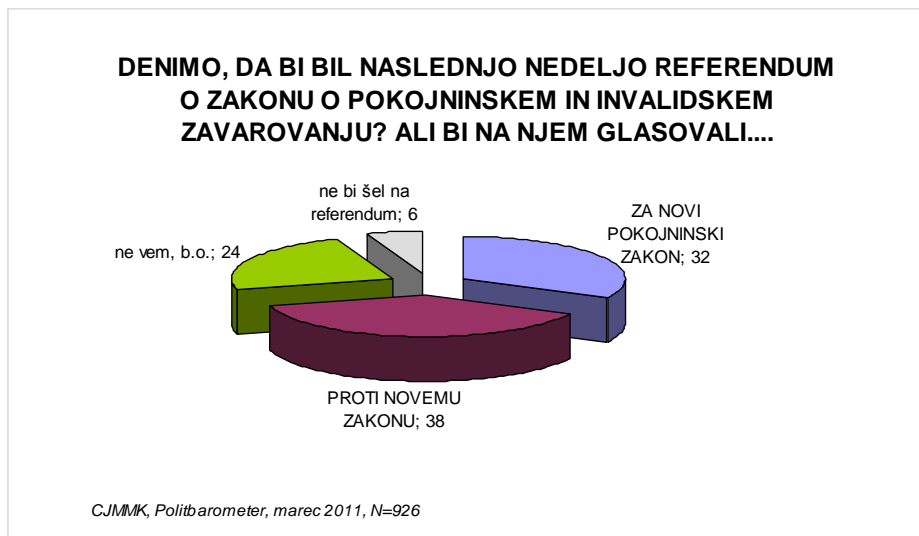
Graf 6.6

6.3 Pogledi na pokojninsko reformo

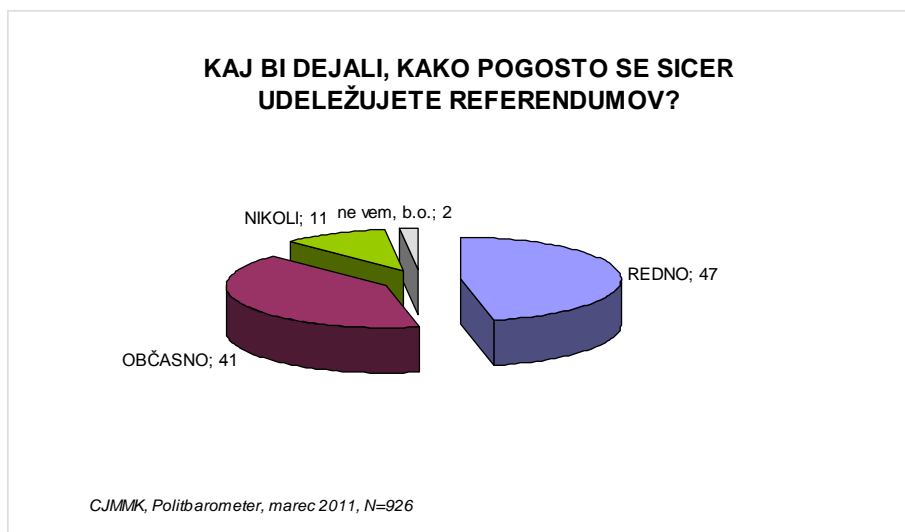
Na vprašanje »denimo, da bi bil naslednjo nedeljo referendum o Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju...« smo dobili odgovore, ki so prikazani v grafu 6.7.

Graf 6.7

Dodali smo še vprašanje, ali se respondenti običajno udeležujejo referendumov ali ne. Odgovori so prikazani v grafu 6.8,

Graf 6.8

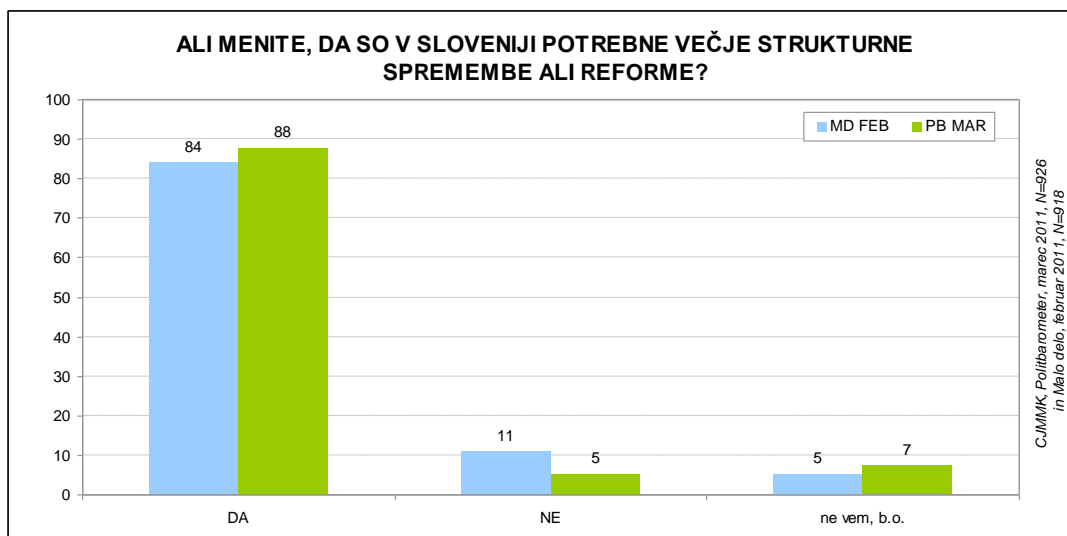

6.4 Analitični prikazi

Podrobna analiza sklopa ZMD in odnosa do pokojninske reforme bo izdelana posebej. V nadaljevanju grafi 6.9 do 6.12 prikazujejo izbrane analitične preseke.

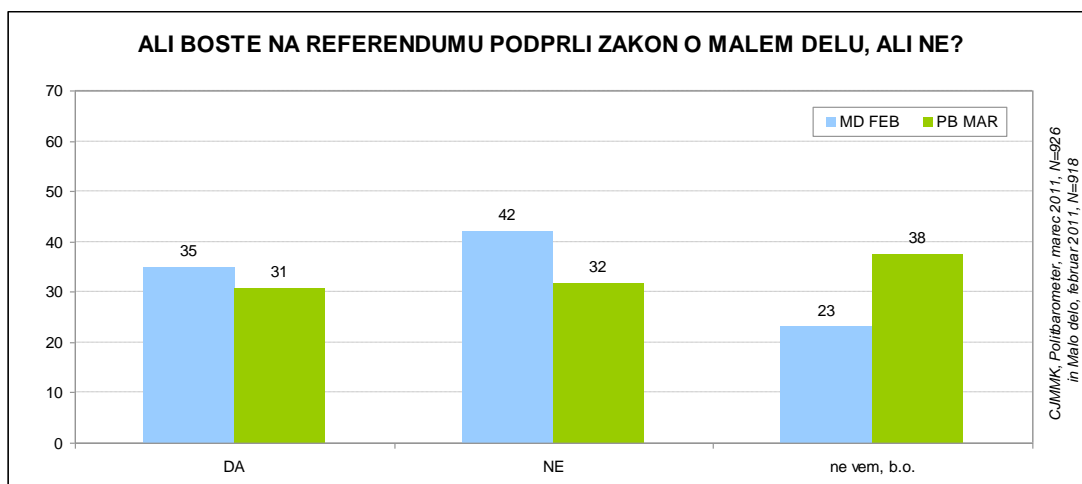
Graf 6.9 prikazuje odgovore na vprašanja o potrebi po strukturnih spremembah v medčasovni primerjavi februar / marec letos. Pokaže se, da je zaznava o potrebnosti reform splošno prisotna.

Graf 6.9

Povpraševanje o ZMD v februarju in marcu letos, v medčasovni primerjavi – sicer v dveh različnih raziskovalnih kontekstih, nakaže različno stopnjo v opredeljenosti, hkrati pa značilen premik v razmerju med opredeljenimi »za« in »proti«. Tokratna PB meritev, kot že prikazano, prikazuje izenačenost deležev »za« in »proti«.

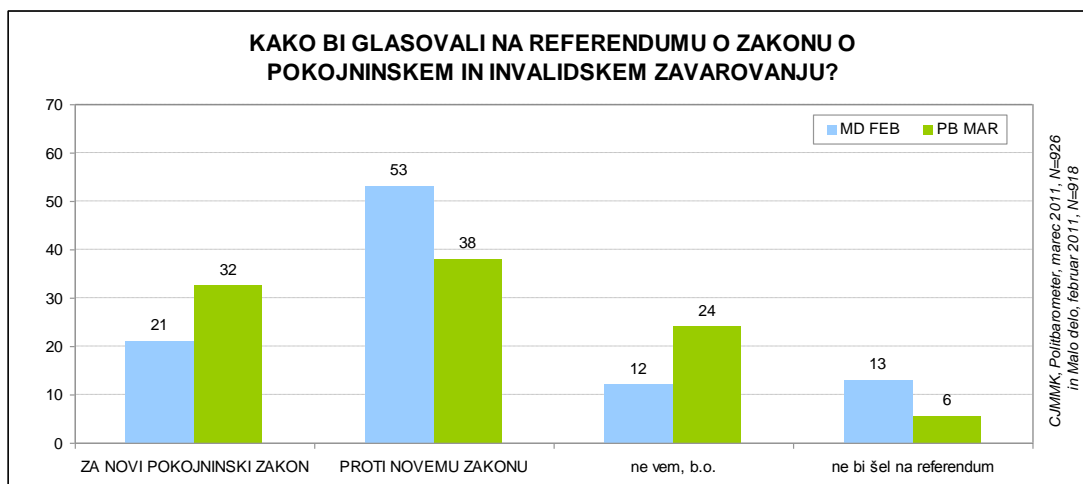
Graf 6.10

Primerjava dveh meritev v različnih kontekstih in v različnih formulacijami vprašanj zadeva odnos do pokojninske reforme. Tudi tu se pokaže, da je delež opredeljenih marca manjši kot ob predhodnji meritvi, hkrati pa, da je razmerje v opredeljevanju »za« (32 %) in »proti« (38 %) bolj izravnano.

Graf 6.11

Dodan je še primerjalni prikaz (graf 6.12) odgovorov na vprašanje o udeleževanju referendumov.

Graf 6.12

